

ELŐFIZETÉSEK
 Budapesti kiadó: **KELET**
 No. 234713/1935.
 18. Telefon: 6-77. Előfizetés: **1000**
 Havi díj: 1000, negyedéves: 3000, éves: 12000.
 Adó: Havi díj: 200, negyedéves: 600, éves: 2400.
 Adó: Havi díj: 200, negyedéves: 600, éves: 2400.
 Adó: Havi díj: 200, negyedéves: 600, éves: 2400.
 Adó: Havi díj: 200, negyedéves: 600, éves: 2400.

KELET

ZSIDÓPOLITIKAI NAPILAP

Ára 5 lej
 Szombat, 1935. okt. 12.
 5696. EV. TISRI 15. XVIII. EVF. 228. SZÁM.

Olasz jelentés szerint két abesszin fejedelelem átpártolt az olaszokhoz

Badoglio olasz marsall is elutazott Afrikába. De Bono tábornok ma hivatalosan bevonult Aduába. Aksum elesét jelentik az olaszok

Uj offenzívába kezdtek az olasz csapatok északon és délen

RÓMA, október 11. Az olasz sajtó- és propagandaminisztérium ma közzétette az afrikai hadműveletekről beszámoló 17-es számú közleményét. A jelentés szerint október 10-én, miután a front mögött folytatódott a vizellátási és utjavítási munkálatok, abesszin gyalogos és lovascsapatok tüntek fel a közelben, amelyeket az olasz csapatok szétszórta. Estélyi Szelasszi Haile Gugsza Rasz, Tigré tartomány keleti részének vezetője, megjelent az olasz előőrskönel és több ezer katonájával együtt megadta magát Santini tábornoknak. Rövid idő múlva az olaszok mellé állt Kassa Araia abesszin főnök is. Ezek a csatlakozások nagyjelentőségűek, mert azt bizonyítják, hogy a határmenti abesszineknek hajlandók harcolni az olaszok ellen. Még negyven év előttről emlékeznek arra, hogy az olaszok milyen emberségesen és igazságosan bántak a lakossággal. A jelentés cáfolja az egyes külföldi lapok által az olasz vezetőségekről közölt híreket. A valóságban az olaszoknak négy napi harc után csak 30 halottjuk van, akik közül öt olasz származású, 25 pedig eritreai bennszülött. Az olasz csapatoknak 70 sebesültjük van, köztük 50 bennszülött. 33 bennszülött elhunyt. A halottak neveit közvetlenül családjaikkal közölték. Az olasz csapatok által elfoglalt területek újjászervezése folyamatban van a lakosság és a papság segítségével. A somáliai frontról az abesszin csapatokból számosan szökönek át, míg az eritreai bennszülöttek szökéséről terjesztett hírek nem igazak. Az olasz repülők felderítő utat végeztek a Takaze folyón anélkül, hogy abesszin csapatösszevonásokat észleltek volna. Megcáfolják azt a hírt is, hogy Aksum mellett egy olasz gép lezuhant volna. Az olasz hadvezetőség a napokban kiszáll a meghódított területeire. A csapatok egészsége és szelleme kitünő. De Bono tábornok ma hivatalosan bevonult Aduába, ahol felavatta az 1896 évi február elsején elesett hősök emlékművét.

A Havas távirati iroda római jelentése szerint Badoglio marsall elindult Kelet-Afrika felé. A marsall Kelet-Afrikába való utazását úgy tekintik, mint annak bizonyítékát, hogy az olasz kormány rendkívüli fontosságot tulajdonít az abessziniai hadműveletek folytatásának. Badoglio utazását Rómában annak bizonyosságként tekintik, hogy az olasz kormány nem tartja valószínűnek a közeljövőben háború kitörését Európába. Badoglio tábornoknak nagy gyakorlatla van a gyarmati háborúban, mert részt vett az eritreai és líbiai kampányban is. Továbbá ő volt Líbia kormányzója 1934-ig. Badoglio, de Bono és Graciani tábornok személyeiben Olaszország legkitünőbb katonai vezetői vannak Kelet-Afrikában.

amely Adua környékén a magaslatokat és a völgyeket tartja. Egyébként egy bennszülött olasz hadosztály Pirzio Biruolisz tábornok vezetésével az Amba Aughe hegy felé közeledik.

Az újabb olasz offenzívával és csapatmozdulatokkal kapcsolatban egyébként Addis-Abeba zavaros és ellentmondó hírek érkeznek még most is,

amelynek az oka, hogy a telefon és távirósszekkötés az északi hadsereggel megszakadt. Annyit azonban bizonyosan tudnak az abesszin fővárosban, hogy az olaszok 15 kilométerrel előre haladtak Addis-Abeba—Dzsibuti vasútvonal felé.

A népus még a fővárosban tartózkodik, ahol intervjút adott a Le Jour francia lap munkatársának a Népszövetség tegnapi döntésével kapcsolatban. A császár kijelentette, hogy Abesszinia és Olaszország között ma háború van és így a Népszövetség határozata teljes háborús szabadságot nyújt Abessziniának. A császár kijelentette, hogy ezentul csak stratégiai okok készíthetik visszavonulásra.

Addis-Abeában meg vannak győződve afelől, hogy a most megindult déli támadás során az olaszok át akarják törni az abesszin frontot. Ezzel szemben az angol lapok haditudósítói ama nézetüknek adnak kifejezést, hogy az olasz csapatok egyáltalában nem sietnek a keletafrikai fronton. Az olasz hadvezetőség el akar kerülni minden felesleges kockázatot. A következő offenzíva minden részletét előre ki fogják dolgozni.

Megcáfolják az abessziniai halál-légió benyomulását Eritreába

Az Evening News távirata szerint nem felel meg a valóságnak az a jelentés, hogy az abessziniai halál-légió előrenyomult volna eritreai területeken. Londoni jelentés szerint Villasanta tábornok, akinek zászlóaljja meghódította Aduát, tegnap hivatalosan bevonult a városba. A tábornok a katedrálisba ment, ahol fogadta a lakosság hódolatát, majd kifejtette az olasz csapatok programját. Hangoztatta, hogy Olaszország a meghódított területen utakat fog építeni, biztosítja a vizellátást és garantálja a rendet. A Reuter tudósítója volt az első angol újságíró, aki a város meghódítása után Villasanta tábornok kíséretében beléphetett a városba. A Reuter tudósítója egyébként, engedélyt kapott az olasz hadvezetőségtől arra is, hogy megtekintse az új olasz repülőteret, amely 2550 méter magasságban van elhelyezve az eritrai hegyekben. Erről a repülőteréről indultak Adua meghódítására a bombavető rajok és indul naponta számos felderítő szolgálatot végző aeroplán, amelyek jelentésüket kis ejtőernyőkre kötve dobják le a főhadiszállásra.

Az abessziniai Makaléból azt jelentették Addis-Abeba, hogy egy olasz katonai repülőgép hegyoromba ütközött és lezuhant. Négy főnyi személyzete életét veszítette.

Tovább folynak az olasz csapatmozdulatok

Az olasz kikötőkől ma háromezer katonai indult utba szállító-hajókon Kelet-Afrikába. Marinetti, a futurista költő, aki

(Folytatása a 10-ik oldalon)

Külpolitikai figyelő

A genfi közgyűlés. A Népszövetség meg-erosított, megfeszített és lecsúszott. Európa egyik legnagyobb hatalmának, Olaszországnak afrikai katonai kalandját el merete iténi a népszövetségi tanács után mos. a közgyűlés is. Mindenütt az egész világon már tehetetlen, nem is tárgyaló, hanem csak vitatkozó, veszekedő vénkisasszonynak ábrázolták a karriakuristák a Népszövetséget, aki macskák és papagályok mellett szeszélyből beteg békgalambot is őriz. És most a tehetetlennek gondolt Népszövetség megmutatta igazi erejét és elítélte Mussolini országát.

Különös elítélés ez azonban, mégis csak látszaterő a Népszövetség ereje. Mussolini nemcsak tudta, hogy mi lesz a genfi tárgyalások eredménye, de előre hozzájárult elítéléséhez. A genfi intézmény csak azért sujtatható le, mert Mussolini cinikusan tartotta a hátát érdekeiből. Franciaország nem térhet le a népszövetségi politika talajáról, amely a meglevő európai szerződések politikájának talaja. Mussolini legalább látszólag meg kellett hajoljon Genf előtt, hogy a franciák támogatását a lehetőségek keretein belül továbbra is élvezhesse.

Mussolini e látszat-meghajlása sem történt meg azonban könnyen és csak azután valósulhatott meg, miután az olasz diktátorban a presztizs-politikuson is győzedelmeskedett a realpolitikusan. Késéskivil van valami dráma, ha nem is tragikum abban, hogy alig érkezett el Mussolini a nagyrészt presztizsből, kényszerülten presztizspolitikából megindított afrikai kaland első etapjához és máris meg kell hajoljon. De mindenesetre Mussolini számára kifizetődött a vásár. Tényeges siker reményében „egy kis presztizst” adott kezébe. Így jutottunk el a genfi eredményhez.

Kemény taktikai harcok is megelőzték a népszövetségi közgyűlés összeülését. Eredetileg úgy tervezték, hogy Laval és Eden beszélnek először, kifejtik a nehezen összekovácolt francia-angol közös álláspontot és csak azután következett volna Aloisi felszólalása, amelynek keretei között az olasz delegátus protestált volna, de egy szót sem szőtt volna a Népszövetségből való kilépésről. Angol részről azonban hibásnak találták ezt a rendezést és Aloisi bárót akarták halani először. Londonban bizosak akartak lenni abban, hogy Olaszország tényleg nem lép ki a Népszövetségből és csak azután voltak hajlandók a Népszövetség végleges elítélése előtt, mint azután beszélni.

Az elvi elítélés után még nyitva marad az a kérdés, hogy milyen természetű rendszabályokat alkalmaznak a Népszövetség tagállamai Olaszország ellen. Végleges felelet még valóban nincs erre a kérdésre, de létrejött már e tekintetben is a megegyezés legalább általánosságban. Aloisi és Laval beszédei után Eden feltűnő engedékenység-gel képviselte az angol álláspontot. Nem is lehet összehasonlítani Eden tegnapi beszédét Hoare külügyminiszter legutóbbi genfi felszólalásával, annyira konciliánsan beszélt a fiatal angol diplomata. Ez pedig csak azért történehetett meg, mert a közgyűlés összeülése előtt Laval és Eden megegyeztek abban, hogy ha nem is enyhe, de mérsékelt energiás rendszabályok a leginkább célra-vezetők. Erről a megegyezésről tudott Aloisi is, aki — Mussolini utasításai szerint — ilyen természetű szankciókban nem látott okot a végleges szakításra országa és a Népszövetség között. Így folytathott le simán a genfi közgyűlés.

A gazdasági rendszabályok kérdésével részleteiben most már külön bizottság foglalkozik, amelynek nehéz feladata lesz mégis. Németország Olaszország privilégizált hadiszállítójává lehet most már. Ezt kellene megakadályozni az új bizottságnak. Illetve ezt igyekeznek megakadályozni az angol diplomácia. A németek már régen keresnek hitelt az angol pénzpiacon és éppen ezért valami valószínűsége van annak a hírek, hogy esetleg hajlandók volnának az angol megtorló politikát támogatni, ha a kölcsönt tényleg megkapnák. Újabb meg kell állapítanunk, hogy hogy a zavarból, a bajból Né-

ának fogta
 nca Vremi
 írül az ola
 sa arra ind
 et, hogy tisz
 p szerkesztő
 olasz követ
 ajtóatassé ki
 runca Vremi
 vet rövid be
 rkesztőjét és
 szönte a lap
 támogatását,
 n, latin test
 zággal és az
 tanusit. Olasz
 evégőben sem
 ab helyet a
 ló szellemben
 olasz követet,
 az olasz fa
 ek be-
 nban el-
 orlatok
 királymanőve
 l Militarban
 parancsnokok
 ari főnök el-
 a hadgyakor
 zati adó
 Adeverul je
 sándékában
 s folytatni a
 lékának visz
 st képez az
 vittel fel-
 érik
 Éküzemek egy
 r. Costinescu
 szternél, kér
 t, mert ellen-
 kenyérárak
 er megigérte,
 zsi a kérést.
 szított
 skedők
 Uj Kelet tud.)
 ilést tartott a
 te, ahol Oprea
 akit megvá
 öttek fel a je
 mutattak arra,
 ves lépés volt
 az elnöki vá
 ly kereskedel
 y olyan alkál
 a szervezet
 bíróság
 ntőségű
 marai fő-
 perében
 Uj Kelet tud.)
 st hozott teg
 A per főze
 főtítká, akit
 at szellőz etett
 tségéről. Coe
 tároknak fenn
 volt hajlandó
 a sem. A ka
 rgyalás során
 döntést hozott
 itélet, hogy a
 nincsen állás
 zott el a laká
 a döntés sze
 marai főtítkári

metország mindenestre csak hasznát hozhat. Az esetleg elért eredményeket majd regisztrálni fogja a népszövetségi bizottság. De az is lehetséges, hogy eredménytelen lesz a Foreign Office fáradozása és szimbólikus jellegű marad a népszövetségi határozat.

De akármilyen sors vár a megtorló politikára, most már, miután az angol álláspont mérsékeltebb lett, bizosnak lehetünk abban, hogy az afrikai háborúból nem lesz európai háború. És ez a legfontosabb.

A görögországi események. A királypárti Csaldarisz az ugyancsak királypárti Condylis mondatta le. Az óvatosan eljáró Csaldarisz professzor politikája és a szélsőséges Condylis tábornok taktikája között levő lényeges különbség magyarázza ezt a kétségkívül nagy horderejű eseményt.

A királyság visszaállítása Csaldarisszal is több mint valószínű volt. De most, miután Condylis intézi Görögország ügyeit, biztos, hogy a görög királyság, amelynek visszaállítása nem kétséges, a tábornokok királysága lesz.

Nagyfontosságú az a tény is, hogy Maximos, aki eddig a görög külpolitikát vezette és akinek pozíciója már a tavaly télen kitört Venizelos által titkon vezetett forradalom idején megrendült — nem tagja az új kormány. Maximos a kisantant-hoz való közeledés legbátrabb híve s a Balkán-antant egyik megteremtője volt. Távozása érthető idegességet kelt, habár nem valószínű, hogy Condylis kormánya új külpolitikát inauguráljon.

Egymillió amerikai polgár a berlini olimpiász bojkottját követeli

Németország tudománya és művészete „megtisztult”. Bajorországi bankok nem akarják elfogadni a zsidók csekkjeit. Egy polgármester a zsidókkal összeköttetést fenntartó németeket állampolgarságtól fosztja meg

Berlin, október 11. Münchenből érkező jelentések szerint néhány bajor városban a bankok is a kampókereszetesek terrorja alatt állnak. Egyes pénzintézetek ujjában vonakodnak zsidó egyének által, vagy zsidók nevére kiállított csekkjeiket bevállalni. Ezt az eljárásukat a zsidó indokolják, hogy a nemzeti szocialista párt szellemének megfelelően, a bankok kötelessége a zsidó üzletek megakadályozása. Eltersdorf és Elmberg bajor községekben a kampókereszetesek szorgalmazására gyűléseken mondták ki, hogy zsidókkal tilos társadalmi és gazdasági kapcsolatokat fenntartani.

Hasonló intézkedéseket léptettek életbe Koblenzben is, ahol a zsidókkal való üzleti kapcsolatokra szankciókat is mondtak ki. Halsenbach községben a polgármester határozata szerint mindazok, akik zsidókkal üzleti összeköttetésben állanak, elvesztik állampolgárságukat. Ugyanez a polgármester kihirdette azt is, hogy mindazok, akik zsidókkal baráti viszonyban vannak, nem kaphatnak szállítási megbízást a községtől. A rendelet ezeket a németeket mindenütt a megszégyenítő „zsidószolga” jelzővel illeti.

A breslauer Bielschowsky lenaru-cég kötelekéből a zsidó tulajdonosok, részesedések eladása után, a napokban kiléptek. Az üzlet vezetőjét már 1933-ban át kellett adniok árjárnak, akik az utóbbi hónapokban addig terrorizálták a zsidó tulajdonosokat, akik internacionális hírt és becsületet szereztek a cégnek, amíg ezek kénytelenek voltak végleg kilépni.

A „megtisztult” kultúra

Berlin, október 11. A birodalmi kulturkamarának ügyvezető igazgatója, Hans Hinkel kijelentette egy drezdai értekezleten, hogy a birodalmi kulturkamarához tartozó hét testület máris végrehajtotta a kormányzat az a kívánságát, hogy a művészet tisztasságát meg az idegen fajú elemektől. Jelenlét, hogy a német művészet és kultúra immár az egész vonalon a nemzeti szocialista alapelvek szerint fejlődik. Sem a tudományban, sem a művészetben nincsen nyoma annak a romboló tendenciának, amely a német kulturát az előbbi kormányok alatt megfertőzte.

A weimari állami iskolai hatóság közlése szerint a tanfelügyelőség közölte a kormányval, hogy az iskolatörvény, amely elrendeli nemárja gyermekek számára állami iskolák felállítását, Weimarban nem volt keresztülvihető és pedig azért, mert egész Thüringában 214 nemárja iskolaköteles gyermek van és csak 4 községben érik el a törvény által előírt számot. A zsidó gyermekek tehát kénytelenek lesznek továbbra is a német állami iskolákat látogatni.

Egy súlyos becsületsértés

Karlsruhe, október 11. A lörrachi járásbíróóság érdekes ítéletet hozott egy perben. Egy Steinherr nevű fodrász feljelentette mostohafivét, hogy nemárja léteire olyan jogokat vesz igénybe, ami csak árjának van megengedve. Ezzel a feljelentéssel egyúttal anyja ellen is vádat emelt. A tárgyaláson nem tudta okmányszerűen bizonyítani állításait, mire a bíróság öt hónapi börtönrre ítélte. Az indokolásban pedig kimondotta, hogy a mai Németországban azt állítani valakiről, hogy nem árja, igen súlyos becsületsértés. Ezért kellett Steinherrt súlyosan megbüntetni.

Berlin, október 11. A berlini Idegenforgalmi társulat elnöke, Johan Engel, a napokban magához kérte az újságírókat, akik előtt nyilatkozott az 1936-os olimpiász előkészületeiről. Közölte, hogy több mint száz ezer idegen számára szállást kell szerezni. A szállásokat kötelezni fogják arra, hogy tüzzék ki a kampókereszetes lobogót, mellette pedig a vendég nemzeti zászlóját. Minthogy pedig zsidók a nürnbergi törvények értelmében nem tüzzetik ki a kampókereszetes zászlót, mincs lehetőséget arra, hogy olimpiászai vendégeket szállásoljanak el maguknál. Vagyis a zsidók a versenyek idejére nem adhatnak ki szobákat, még zsidóknak sem. Erre azonban aligha kerül sor, minthogy zsidók aligha fognak ellátogatni az olimpiászra, ha ugyan közben a németországi kormányzásban változás nem áll be.

Az Egyesült Államok zsidó frontarcosai egymillió aláírással petíciót nyújtanak be a kormányhoz, arra kérve, hogy mondja ki a bojkottot az olimpiászra, amennyiben az Berlinben tartatnék meg. A legutóbbi newyorki boxmérkőzés napján több, mint ötezer, különböző nemzetiségű személy irt alá a stadionban olyan értelmű nyilatkozatot, amelyben tiltakoznak az olimpiászban Berlinben

való megtartása ellen. Ezt a tiltakozó sportellenzéki mozgalmat Berlinben nagyon komolyan veszik. A német olimpia-bizottság rövidesen Newyorkba küldi a vezetőket egyiké, dr Teodor Lewaldot azzal a megbízatással, hogy igyekezzen a mozgalmat ellensúlyozni.

A német zsidók segélyakciója

Berlin, október 11. Minthogy a nürnbergi törvények értelmében a zsidók sem mint adakozók, sem mint adományt elfogadók, nem vehetnek részt a németországi téli segélyakcióban, a berlini zsidó hitközség a birodalmi jótékonyági testületek vezetésével egyértelműen külön zsidó téli segélyakciót fog beindítani. Az engesztelő nap utolsó óráiban hirdették ezt ki a zsidók előtt.

Mielőtt megkezdtek volna a Neila imát a rabbik és prédikátorok a hívőkkel zsúfolásig megtelt templomokban, felolvasták a berlini zsidó hitközségnek alábbi felhívását:

„Jomkipur napjának e szent órájában szólnunk minden zsidóhoz és kérjük őket a következőkre:

Mi, zsidók, immár nem részesedhetünk az általános téli segélyakcióban. Becsületbeli kötelességünk tehát, hogy zsidó téli akcióit léptessünk életbe, amely egyedül Berlinben több mint 30 ezer embert kell, hogy a téli borzalmaiktól megvédjen. Akinek szíve van és együttérzős inséges testvéreinkkel, aggjainkkal és gyermekeinkkel, tegyen fogadalmat a Neila szent órájában, hogy minden erejével és odaadásával támogatni fogja a zsidó hitközséget e nemes akciójában. A hitközség előjárósága még ezen a héten megkezdi munkáját és akkor kiderül majd, vajjon a zsidó közületek és az egyes zsidó emberek feladatuk magaslatán állanak-e? Testvéreink, Isten színe előtt fogadjátok meg, hogy teljesíteni fogjátok kötelességeket, nélkülözhető testvéreitek irányában és nem fogjátok engedni, hogy ideregjenek és éhezzenek. Vessétek emlékezetekbe vallásunk alapelvét: „Ha testvéred melletted ingadozik és ha keze már

Miről kell és miről nem szabad írni a németországi sajtónak

Hogyan tesz szájkosarat Göbbels a németországi lapokra

London, október 11. A Manchester Guardian feltűnést keltő cikket közöl, mely a lap szerint a német propaganda minisztérium titkos instrukcióinak birtokában íródott. Eszerint Göbbels különböző utasításokat adott a lapok arra vonatkozóan, hogyan kell kezelni a legújabb háborús fejleményeket. Megtiltotta, hogy Papen berlini látogatásáról említést tegyenek, elrendelte, hogy Csehszlovákia és a szovjet ellen foglaljanak állást, megtiltotta, hogy örömeiknek adjanak kifejezést az olasz-abesszin háború kitörése felett. Az angol lapok szerint Göbbels miniszter az alább említett napokon a következő utasításokat adta a sajtónak:

Augusztus 5-én, a grünaui evezősbajnokságok során lezajlott incidensekről nem szabad írni. (Ezen a napon Grúnauban a nem tiszta árja klubházak ablakait betörték és a zsidók motorosánkjait szétrombolták.)

Augusztus 6-án: Herr von Bohlen und Halbach személyét, munkáját és a vezetése alatt álló céget dicsérni kell a sajtónak.

Augusztus 10-én: Kivégzésekről csak a hivatalos jelentéseket szabad leadni. Hang sulyozza a minisztérium, hogy Hitler nevével ezekkel a jelentésekkel kapcsolatosan nem szabad említeni. A német sajtó nem sürgetheti a Duna-egyvezményre vonatkozó tárgyalásokat. A német cégek részéről Itáliának vagy Abessziniának szállított árukról (hajók és orvosságok eladása) nem szabad említést tenni.

Augusztus 20-án: Trude Hesterberg színésznőt a párt hivatalosan rehabilitálta. — Ezért nem szabad ellene további támadásokat intézni.

Augusztus 22-én: Néhány napon belül bizonyos gyárakban konzervhust fognak

Két hónap alatt 4 kilót fogyott

Ötven éves korában elég fiatal a fogyáshoz.

Reuma és bélrenyheség is elmúlt

Ime egy levél, amely azt bizonyítja, hogy még 30 éves korában sem kell túlságos kövérséget eltűrnie:

„Miután 30 évet elértem, túlságosan kövér lettem és reuma, valamint bélrenyheség támadott meg és rossz színben voltam. Minthogy üzletben voltam alkalmazva, teljesítő képességem erősen csökkent. Közöséges sőt és más gyógyszereket szedtem, de egyáltalán nem volt tartós a hatásuk. Ekkor elkezdtem Kruschen sőt szedni előírás szerint — és eleinte pesszimista voltam. De ennek ellenére is hamarosan jobban éreztem magam — erősebbnek, egészségesebbnek, nőtt az energiám, a reuma elmúlt és legnagyobb csodálkozásomra, két hónap múlva 4 kilót fogytam, noha többet ettem, mert a bélrenyheség elmúlt. Minden utamon ajánlom a Kruschen sőt.” — W. H. G.

A Kruschen tartalmazta életbevágó fontosságú sok megerősítést és serkentést a test funkcióit a legkülönbözőbb szempontból. Gyomrára, májra és veséire azonnal megérzik a jó hatást. Vére megtisztul, megerősödik és felfrissül. Elfelejt a székrekedést, a reumát és a kedvetlenséget és testileg és lelkileg felülvilágul.

A Kruschen sőt több, mint 120 országban árulják és most már Romániában is minden gyógyszerárban és drogériában üvegeként 95.— lejért kapható.

megbénul, támaszd fel őt, hogy ő is élhessen melletted.”

A birodalom többi zsidó hitközségének is meg kell fogadjatniuk néhány nap múlva szintén meg fogják kezdeni.

Zion Lloyd

BUCURESTI, I. Cal. Victoriei 33
Direktor: M. Jampolski.

Megrendez és közvetít a legelőnyösebb feltételek mellett utazásokat

Palesztinába

és a Közel-Keletre a Dacia, Carol I., Polonia, Har Zion és Har Carmel hajókon
Kérjen az utazással kapcsolatos minden kérdésben felvilágosítást és prospektust! Képvisele Cluj, Mures, Simes, Bistrița és Salaj vármegyék részére:

Dr. Neumann Vilmos
Cluj, Str. Berthelot 12. Tel. 6-82.
Bihar megye és Oradea részére: Balmaz Miklós Oradea, Str. Clorogariu 15. és tr. Alexandri 34.

amelyekről az újságok nem írnak

Vannak makacs, elkészedett, a legnagyobb szívóssággal folytatott háborúk, amelyekről egyetlen újság sem tesz említést: nem jelennek meg haditudósítások róluk és hőseik is a nagy nyilvánosságtól elvonultan élnek. Azokra a csatákra gondolunk, melyeket az emberiség folytat az ősi ellenségei: a bacillusok ellen. Különösen ószszel kell számolni a bacillusok erős támadásával. Az emberiséget az ősi megbetegedések, az influenza és egyéb hűlősej betegségek ellen védő és a betegségeket legyőző páncél neve

ALGOCRATINE

Ischias és czúz, köszvényés neuralgiák okozta fájdalmat, fejfájást, fogfájást, menstruációs és egyéb fájdalmakat ALGOCRATINE azonnal megszüntet. Gyógyszertárakban és drogériákban kapható.

Ne felejtse el leírni:

Legdrágább kincséről, az egészségéről van szó.

Bucuresti, ol
a deviza pana
Nacht, Vasiles
ota a vacarest
Bucurestiber
tárgyalás sorá
nem ismert, d
letei fognak n
Dorel Dumit
volt kormányz
fordulatot ado

A törvény
fogják ezelőtt
a panamaügy
Kiderült
hogy a Nemze
fer-engedélyt
Belgiumba va
rült azonban
kivétel nélkül
rescu panama
érdekében volt
Erdekes és
vet az átirat,
csolatban a N
elnökehez inté
a következő s

„A Banca N
azon kérvénye
kifizetések en
ték: „engedély
um között 19
egyvezmény ala
Az átirat k
egyvezmény Be
egy ezen enge
tionalához bef
tak átutalható

A vizsgálat
is, hogy az 1
jedő időközbe
vényeket, Ton
intervenciójár
februárjától r
azokat a kérv
volt, hogy a
a Banca Nat
számlájára ke
közbeni valut
telenedése kö
cia, vagyis h
sok, hanem
folyt.

Jobban mo
zók, hanem
zsebébe, aki
annak a lán
lescen és Ca
állásu és ran

Az üzletne
zett a panam
Egyébként
közvetlenül
belga textü

Képv

Csak most derülnek ki a Vasilescu-Nacht panama szenzációs részletei

Nemlétező román-belga egyezmény alapján 114 átutalást engedélyezett a Banca Nationala

Bucuresti, október 11. Ma veszi kezdetét a deviza panamapör, amelynek vádlottai Nacht, Vasilescu és Calatorescu hónapok óta a vacaresti börtön lakói.

Bucurestiben az a vélemény, hogy a tárgyalás során a panama újabb s eddig nem ismert, de annál szenzációsabb részletei fognak nyilvánosságra kerülni.

Dorel Dumitrescu a Banca Nationala volt kormányzójának kicserélése jelentős fordulatot adott a vizsgálatnak.

114 engedély a belgáknak

A törvényszékre, ahol a pört tárgyalni fogják ezelőtt néhány nappal érkezett el a panamaügy terjedelmes iratcsomója.

Kiderült többek között a dosszárból, hogy a Nemzeti Bank összesen 114 transzfer-engedélyt adott román importőröknek Belgiumba való átutalások végett. Kiderült azonban az is, hogy a 114 engedély kivétel nélkül a Vasilescu-Nacht-Calatorescu panamaügyből ismert belga csoport érdekében voltak megadva.

Érdekes és az egész ügyre világosságot vet az átirat, amelyet a panamával kapcsolatban a Nemzeti Bank a törvényszék elnökéhez intéz. A levélben többek között a következő sorok olvashatók:

Egy nem létező egyezmény alapján

„A Banca Nationalához beérkezett mindazon kérvényekre, amelyek Belgiumba való kifizetések engedélyezését kérték, rávezették: „engedélyezve a Románia és Belgium között 1935 január 10-én létrejött egyezmény alapján.”

Az átirat később megállapítja, hogy az egyezmény Belgiummal nem jött létre s így ezen engedélyek alapján a Banca Nationalához befolyt összegek már nem voltak átutalhatók.”

Amikor az alelnök intervencióját

A vizsgálat megállapította továbbá azt is, hogy az 1934 júniustól októberig terjedő időközben elutasított átutalási kérvényeket, Tony Ilescu szenátusi alelnök intervenciójára a Banca Nationala 1935 februárjától májusáig aprotálta. Ugyanazokat a kérvényeket. A különbség csak az volt, hogy a különböző adósktól a pénz a Banca Nationalához, a belga hitelezők számlájára kerül. Ez annyit jelent, hogy a közbeni valuta fluktuáció s a lej elértéktelenedése következtében előállott differencia, vagyis haszon, nem a romániai adósk, hanem a belga hitelezők zsebébe folyt.

Jobban mondva nem is a belga hitelezők, hanem Staerke nevű megbízottjuk zsebébe, aki mint ismeretes kiegészítője annak a láncnak, amely Nachton, Vasilescu és Calatorescun keresztül, magasállású és rangú urakig vezet.

34 millióeska

Az üzletnek csak ez a része jövedelmezett a panamistáknak, vagy 34 millió lejt. Egyébként az is kiderült, hogy Staerke közvetlenül is beinkasszálta összegeket a belga textil vállalatok részére romániai

adósaitól, amelyeket azután a fekete börtön keresztül juttatott el külföldre.

A törvényszéken most azon irányban nyomoznak, hogy milyen egyezménytervezetről beszél átiratában a Nemzeti Bank, amelynek alapján a belgák kérvényei kedvező elintéztést nyertek. Ezideig úgy áll a helyzet, hogy ilyen egyezményről egyáltalán szó sem volt.

Ezek a komplikált kérdések sorra fognak megvilágosodni a holnap kezdődő tárgyaláson, amely elé a keleten folyó háboru s a genfi események ellenére is nagy érdeklődéssel tekint a főváros közvéleménye.

A tanúk

A tanúk egész tömege fog felvonulni Dorel Dumitrescuv a Nemzeti Bank volt

A légmentesen elzárt kék fémdobozok garantálják a belföldi gyártmányu

"SOLVAY" Special SZODA BIKARBONA

változatlan minőségét, tisztaságát és hatását a utolsó adag elfogyasztásáig, amelyet egyellen külföldi gyártmány sem mul felül. Mindig friss, hafása a szervezetre állandóan egy formán kitünő, — ezzel az étiszódával óvja meg legbiztosabban egészségét!

A Solvay „SPECIAL” szoda bicarbona étkezési célokra, mint kuglóf, ízesíték stb. készítésére is kiválóan alkalmas, mert teljesen tisztá!

Kérjen minenütt Solvay „SPECIAL” szoda bikarbonát kék fémdobozban.

kormányzójával az élén. Tony Ilescu a szenátus alelnöke Vasilescuékkel egy sorban fog válaszolni a kérdésekre, amelyek eddig ismeretlen részleteit fogják megvilágítani ennek a sötét ügynek.

A tanúk között néhány miniszter s volt miniszterek is föl vannak sorolva, számos politikus s más magasrangu egyén.

Amennyiben a védelemnek nem fok sikerülni a pör elhalasztása, úgy néhány napon keresztül az ország közvéleménye ismét bepillantat abba az üzembe, amely tulajdonképpen rákfenéje a közéletnek: a korrupcióba. (—del)

Cristeanak? Mert később apám és unokabátyja dr. Gabriel Popovici a jasi egyetem orvosi fakultásának professzora egyszerű szeszélyből megváltoztatták nevüket. Előbb hozzátették a Socort teljes nevékhöz, úgy hogy például apám sokáig így írta alá magát: Margarint Cristea Socor, majd később a Cristea teljesen eltűnt. Ime, Goga ur, az én nevem eredete.

Maradna a második kérdés a hazaárulás. A Tara Noastra naponta írja, hogy a háboru alatt katonaszökevény voltam és áruló, amiért bíróság elé kerültem és elítéltek. Ön tudja jól, hogy ez az állítás hazug. 1916. augusztus 15-én mozgósítottak és 1918 május 30-ig megszakítás nélkül a fronton voltam, mint ahogyan részt vettem 1913-ban a Bulgária elleni háboruban. Tehát sem szökés, sem árulás. És ön tudja nagyon jól, Goga ur, hogy az igazságtalan és abszurd elítéltetés, amelyben az Averescu kormány alatt részem volt és amelyet ugyanez a kormány később eltörölt, azzal az indokolással, hogy tévedés történt, két évvel a béke megkötése után következett be és az 1920-as általános sztrájk politikai perének következménye volt.

Ezeket írva, egy pillanatig sem gondolok arra, hogy a Tara Noastra fel fog hagyni a rágalmasokkal. Mindenesetre hidegvérrel megyek el mellettük. Lelkiismeretem tiszta és ez nekem elég. Harminc éve szerepelek a közéletben, mint publicista. Közben 18 évig ügyvédi gyakorlatot folytattam. Hány olyan ügyvéd és újságíró van, akinek terhére még a legkisebb inkorrektiséget sem lehet írni, mint nekem? A Tara Noastra szerkesztői sem sem tudnak semmi diffamálót felhozni ellenem. Kénytelenek tehát rosszhiszeműen rágalmaszni és neveléses módon belekötnek a nevembe. Na és? Kinek van veszíteni valója egy ilyen kampányból? Nekem semmiesetre sem.

És most miután barátaim szeszélyének eleget téve megvilágítottam néhány dolgot, meg fogja érteni, Goga ur, hogy miért nem válaszolok az ön munkatársainak támadásaira és befejezem soraimat, aláírva a nevemet:

M. Socor.”

Munkás-Mozgó műsora:

Csütörtökön, pénteken, szombaton 6 és 9-kor. Dupla műsor! Egy helyár!

I. DOCTOR X.

A legborzalmasabb filmdráma.

II. EN VAGYOK SZIZANO

Lilian Harvey és Genn Raymond.

Helyárak: 10 és 12 lej.

Töltőtollát.

ha rossz, becsereljük, vagy megjavítjuk, eredeti alkatrészekkel. Elhasznált arany tollhegyeket becsereljünk. Töltőtollát díjtalanul megvizsgáljuk. Egyedülálló töltőtoll szaküzlet:

Fehér Irógépvállalat

Cluj, Str. Regina Maria 2.

BOGARAK,

fücskők, poloskák, legyek és mindenféle rovarok radikálisan kipusztíthatók a

japán rovarpor által.

M. M. Balihazar Bucuresti, Str. Solari 7.

Butorszövel

Szőnyeg

Kárpitoskellékek

Legelőcsőbb bevásárlási forrás

Magazinul TAPITEX S. A.

Regele Ferdinand No. 9.

Mivel támadja a jobboldal és hogyan védekezik Em. Socor, a Zorile főszerkesztője

Amikor egy progresszív újságíró terhére nem tudnak diffamáló adatokat felhozni...

Bucuresti, október 11. (Az Uj Kelet tud.) A szélső jobboldali sajtó uszító tevékenysége a zsidókon kívül főleg az úgynevezett „elzsidósodott sajtó” elleni támadásokban merül ki. A Porunca Vremii, valamint a Tara Noastra nap-nap után igyekeznek kipellengérezni a demokratikus lapok működését. Az Adeverul, Dmineata és Lupta zsidó származásu szerkesztő naponta szerepelnek a szélső jobboldali sajtó vezércikkeiben; naponta ígérik nekik a lámpavasat arra az időre, ha majd a szélsőjobb fog uralomra kerülni és napon-ta ismétlik meg a felhívást az ország lakosságához, hogy ne vásárolják ezeket a lapokat. Nem kimélik a támadások a Zorile sem. M. Socor eleven, bátorhangu napilapját, bár ezzel szemben ahogy sem tudják az elzsidósodás vádját emelni, miután a lapot románok irányítják. Hogy azonban a Zorile sem folytathassa büntetlenül szabadelvű és haladó szellem politikáját, Socor Emilt, a lap főszerkesztőjét örmény származásunak deklarálták és minduntalan szemére vetik, hogy hazaáru-

lásért életfogytiglani kényszermunkára volt ítélve.

Lapja mai számában Socor egy Gogához intézett nyíltlevelében válaszol a rágalmasokra, amelyeket különösképpen a Tara Noastra, a hamisítások és ferdtések speciálistája, szór rea.

„Kezembe veszem a tollat, Goga ur és önhöz intézem e sorokat — írja cikkében Socor. — Nem, mintha lelki szükségét érezném annak, hogy válaszoljak a minden napos hazugságokra, amelyeket az ön által alapított és inspirált Tara Noastra közöl rólam. Az ilyen természetű rágalmasokra épített kampányok engem hidegen hagynak. Mosolyogva nézek el fölöttük és dolgom után látok. Barátaim azonban nem hagytak nyugton, hogy válaszoljak. Önhöz fordulok tehát, részint, mert személyi kérdésben nem akarok polemizálni, részint pedig, mert ön miniszter volt az 1920-as kormányban és részt vett a kamara ülésén, midőn felvilágosításokat adtam helyzetemről, amelyet rosszhiszeműen igyekeznek kiaknázni. Egy szóval, Goga ur, én az ön lapja számára „Ermin Agop Sohor” vagyok és hazaáruló a háboru alatt. Engedje meg, hogy mosolyogjak és egész röviden reflektáljak erre. Születési bizonyítványom, amelyet a iasmegeyi Popesti község primárja szerkesztett 1881. március 19-én, világosan írja, hogy Emonoil Socornak hívnak, szüleimet pedig Margarint C. Socor és Ecaterina Socornak hívták. Szükségtelen ugye hozzátennem, hogy Ermin Agop és Sohor az ön munkatársai fantáziájának szüleményei. Ugy látszik a Tara Noastra szerkesztőit frappirozta az, hogy nevémből hiányzik a szokásos román végződés. Eppen ezért igyekeztek idegen eredetet ráolvasni. Kész vagyok ezt is megmagyarázni. Apám született Cristea volt: Margarint Cristea. Ezt a nevet viselte 1860-ban és a következő években, ameddig Moldova belügyminisztériumának tisztviselője volt Cuza Voda idejében Jasiban. Azt kérdezi talán, hogy engem miért nem hívnak ebben az esetben Emanoil

SOK TIZEZER

megelégedett vevő bizonyítja, hogy a

„ZEPHIR”

kályha az összes kályhák között a

LEGJOBB

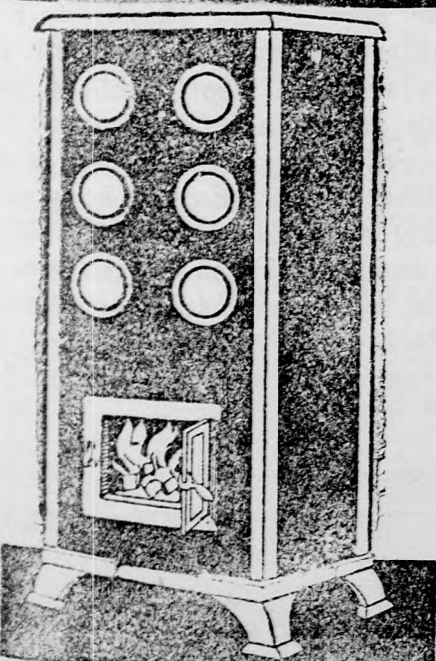
10 kilogram fával 24 órán fűt egy szobát

Gyártja:

Szántó D. és Fia, Oradea

Kapható mindenütt. Kérjem díjtalan árjegyzéket.

Képviselői: „BARZEL” vaskereskedés, P. Mihai Viteazul No. 13.

SPORT

Mégis közönség előtt játszik az Universitatea-Romania mérkőzést

Cluj, október 10. (Az Uj Kelet tud.) Tegnap esti számunkban már hírt adtunk a Nemzeti Bajnokság bizottságának azon különös és Romániában eddig páratlan határozatáról, mely szerint a vasárnapi clujai Universitatea-Romania derbi mérkőzést a közönség kizárásával, zárt kapuk mögött kell lejátszani. A meglepő határozat ellen a két érdekelt egyesület vezetősége természetesen azonnal fellebbezéssel élt, amelynek — mint a Patria ma megjelent száma írja — nem maradt elvárható eredménye, így a vasárnapi mérkőzést a rendes körülmények között, közönség jelenlétében játszák le.

A mérkőzés alkalmából mindenesetre a két egyesület vezetősége felhívással fordult Cluj sportkedvelőinek, hogy a vasárnapi mérkőzésen a lehető legfegyelmesebben viselkedjenek, nehogy bármilyen jelentéktelen incidens miatt is Cluj labdarugó életét károsodás érje.

A Nemzeti Bajnokság bizottságának különös határozatával egybeként sportkörökben élénken foglalkoznak. Kétségtelen, hogy az az az intenció, hogy a mérkőzések lefolyását normális körülmények, minden zavar elkerülésével biztosítani akarják, dicséretreméltó. Különös azonban, hogy éppen a clujai pályával szemben alkalmaznak először ilyen rendszabályokat, amikor alig telik el hét, hogy éppen Bucurestiben botránymentesen muljon el egy mérkőzés. Legutóbb például a Venus-Universitatea mérkőzésen egy meg nem adott szabályos gól miatt a futballpálya percek alatt szódás-, limonádés- és söröstevegekkel volt tele. Nem is említve azt, hogy több revolverlövés is dördült el. Tett ezzel szemben valamit a Nemzeti Bajnokság bizottsága? Miért nem büntette meg a bírót, aki helytelen bíraskodásával a botrányt előidézte, miért nem büntette meg a rendező egyesületet, amely nem gondoskodott megfelelő elővigyázatossági rendszabályokról? Miért? Bucurestiben szabad botrányokat rendezni a sportpályákon? Miért nem rendelték el, hogy a mai Venus-CFR meccset közönség nélkül játsszák? Mert erre igenis volt alapos indok!

Nem mintha Clujon és minden pályán nem fordulnának elő zavarok és nem mintha ezeket helyeselnék. Sőt, de mindenki joggal követelheti, hogy a rendszabályok terén egyforma mértékkel mérjenek és ha eljött a rendcsinálás ideje, csináljanak rendet az ország valamennyi pályáján és elsősorban Bucurestiben. Büntessék a szövetségi ellenőrt, aki nem jelenti a mérkőzés lefolyását a tények szerint, büntessék a játékvezetőt, a játékost, az egyesületeket, a rendbontókat, de egyforma mértékkel.

A közönségnek azonban, amely fizet, hagyjanak békét. Mert közönség nélkül nincs futball.

Schmidt nyerte Románia férfi egyes teniszbajnokságát

A vegyepárosban a Somogyi-Schmidt pár lett első

Bucurestiből jelentik: Románia 1934 évi teniszbajnokságának versenyén a férfi egyesben Schmidt lett első, aki Pusztay TC ellen 6:1, 6:0, 6:1 arányban győzött. Vegyepárosban a Somogyi Klári-Schmidt pár 7:5, 7:5 arányban győzött a Ronceané-Réti pár ellen. Az elődöntő küzdelemben a Ronceané-Réti pár 6:3, 7:5 arányban győzött a Barabási-Pusztay pár ellen, míg a Schmidt-Somogyi pár 6:2, 6:4 arányban a Poulieffné-Poulieff pár ellen.

A nemzeti teniszbajnokok 1935 évre: Férfi egyes: Schmidt, női egyes: Somogyi Kára, férfi páros: Réti-Hamburger, női páros: Popperné-Bereczky, vegyepáros: Somogyi-Schmidt.

Végezték a clujai kisegyesületek sztrájkja. Mint azt pár nappal ezelőtt megírtuk, a clujai kisegyesületek blokkba tömörültek és a labdarugó alkerületi vezetőség megválasztása alkalmával a többek között ki akarták bukztatni a Haggibort. A terv azonban nem sikerült, minthogy a hivatalos lista győzött. A kisegyesületek először megpeticionáltak a választást, amelyet azonban a Liga jóváhagyott. Válaszul a kisegyesületek elhatározták, hogy mindaddig, míg a kerület új választást ki nem ír, sztrájkba lépnek és bajnoki mérkőzéseket nem játszanak. A közben megindult tárgyalások következtében azonban az Avram Iancu vezetősége elhatározta, hogy a sztrájkot félbehagyja és va-

Tilos a dohányzás

Az orvostudomány ismer egy nagyon érdekes kísérletet: Hanyattfekvő embernek a gyomra tájékán közvetlen a bőrfelületre helyeznek egy vízbeáztatott cigarettát. Néhány óra alatt a nikotinnak a bőr pórusaiban való felszívódása következtében a médiumon a súlyos mérgezés összes tünetei jelentkeznek és ha nem alkalmaznak azonnal gyomormosást és ellenmérget, a beteg eszméletét veszti.

Íme, ilyen nagy mérgező hatása van a nikotinnak. A dohányzás tehát nem egyéb, mint a szervezetet lassu megmérgezés.

Ez a mérgezés idővel étvágytalanságban, emésztési és bélműködési zavarokban, a légzőutak megbetegedésében, az emlékezőképesség s általában a szellemi frissesség csökkenésében nyilvánul meg.

Bizonyára Ön is megpróbálta már, hogy leszokja a dohányzást, de néhány napi küzdelem után feladta a harcot. Az „ANTIFUM” készítmény, melyet az „Arco” cég, Bucuresti, Calea Călărașilor 91, Secția Antifum árusít, egy üveg 80.— lej, 2 üveg 150.— lej, segédkezet nyújt Önnek ahhoz, hogy minden megerősítés nélkül megszabaduljon a dohányzás szenvedélyétől. Az „ANTIFUM” melyet hosszú tudományos kutatások alapján állítottak elő, megmenti egészségét és emellett pénzt is takarít meg. Nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a nagyon fontos tény, hogy az „ANTIFUM” beadható a dohányzó tudta nélkül is.

Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

sárnap már kiáll kisorsolt ellenfele, az Unirea ellen.

A Hungária tegnap bajnoki mérkőzésen 4:0 (0:0) arányban legyőzte a miskolci Attila együttesét. A Hungária ezen győzelmével a bajnoki lista élére ugrott. A Ferencváros egybeként tegnapelőtt ugyancsak bajnoki mérkőzésen csak nehezen tudta 3:2 (1:1) arányban legyőzni a Szegedet.

Ujpest csapata tegnap este Prágában a Slaviától tizenhétezer néző előtt 4:1 arányban vereséget szenvedett. A mérkőzést vilányfény mellett játszották.

A KAC szezonzáró atlétikai versenye. A KAC vasárnap délelőtt 9 órakor a városi sporttelepen szezonzáró atlétikai versenyt rendez, amelyen a szokásos számok kerülnek döntésre. Több rekordjavításra van kilátás.

a stafétákat a délutáni futballmérkőzések félidejében bonyolítja le a rendezőség.

Cluj ifjúsági bajnokságát a Romania csapata nyerte. A bajnokság körül ugyan némi zavarok voltak, mert a KAC óvással élt és első fokon igazat is kapott, fellebbezés folytán azonban ismét a Romania lett a győztes, ezáltal pedig véglegesen.

A Consiliul Federal november 1 és 2-án Bucurestiben ülést tart. A napirenden számtalan fellebbezés és elintézésre váró kérdés szerepel.

A magyar nemzeti bajnokság vasárnapi programján a következő mérkőzések szerepelnek: Ferencváros-Kispest, Budai 11-Attila, III. kerület-Hungária, Ujpest-Törekvés, Budafok-Szeged, Bocskai-Soroksár, Salgótarján-Phobus.

KÖZGAZDASÁG

Németország meg akarja szerezni az erdélyi bauxittelepek kitermelésének monopóliumát

Bucuresti, október 11. (Az Uj Kelet tud.) A németországi alumíniumipar főleg Magyarországból és Olaszországból szerzi be bauxitszükségletét. Románia igen jelentékeny bauxittelepekkel rendelkezik, főleg Bihar megyében, azonban ezeknek a telepeknek a kitermelése ugyszólván teljesen szünetel. A németországi alumíniumgyárak most hatalmas erőfeszítéseket tesznek, hogy ezeket az erdélyi bauxittelepeket a német alumíniumfeldolgozó ipar számára kizárólagossági joggal megszerezzék.

A bihormegyei bauxittelepek legnagyobb része az Alumina társaság tulajdonában van, amely a Banca Marmorosch

alapítása és érdekeltége ma is. Az Alumina bányavállalatot 1921-ben alakították meg, azzal a céllal, hogy a bihormegyei telepek feltárással és kitermelésével a bauxitot a svájci bauxittröszt számára szállítsák ki. A kitermelés azonban oly szűk keretek között folyt, hogy a bányák rentabilitása távolról sem volt kielégítő. A németországi alumíniumgyárak svájci érdekeltégei ujabban ajánlatot tettek a Valea Iadului völgyben lévő bauxittelepek fokozott kitermelésére, melynek céljaira a szükséges gépeket is rendelkezésre bocsátják. Ezekbe a tárgyalásokba a németországi alumíniumgyárak is bekapcsolódtak, amelyek igen kedvező ajánlatot

tettek az Alumina társaságnak, illetve a Banca Marmoroschnak, azzal a feltétellel, hogy az erdélyi bauxittelepek termelését kizárólagossági joggal a német ipar számára biztosítsák. Hasonló ajánlatot tett egy nagy franciaországi érdekeltég is, azonban ez az ajánlat távolról sem oly kedvező, mint a német-svájci csoporté. Az Alumina Rt. és az utóbbi érdekeltég között a tárgyalások előrehaladt stádiumban vannak.

— Ujabb importengedélyek. Legutóbbi jelentésünk óta a következő jelentősebb behozatali engedélyeket adták ki: „Merem” Lugoj, pamut Ausztriából 320,000 lej értékben. — Indust. Tet. Banat., pamut Ausztriából 495,000 lej értékben. — „Vateol”, Oradea, pamut 55,400 lej értékben. — „Ariadne”, Timisoara pamut 73,000 lej értékben. — Euz. Czink, Brasov, pamut Ausztriából 616,000 lej értékben. — Hedít, Sibiu, pamut 101,400 lej értékben. — Alca tricotaj, Timisoara, pamutra 130,000 lej értékben. — M. Kimmmer, Arad, pamutra 194,100 lej értékben. — G. B. L. harisnyagyár pamutra 96,000 lej értékben. — Reiter és Fia, Satmar pamut Ausztriából 884,800 lej értékben. — Farcas Andrei, Cluj szörme Németországból 140,000 lej értékben.

SELECT MOZGÓ
MA:
SEQUOIA
Vasárnap d. e. 11-kor MATINÉ,
oicso helyarákkal.

Erős áremelkedés a bőrpiacon. A nyersbőr piac nemzetközi helyzete igen szilárd, ami a belföldi árak alakulására is kihatott. Az áremelkedést alátámasztja az a tény is, hogy a behozatali nehézségek miatt a timársági a belföldön kénytelenek szükségletüket beszerezni. Erdélyi és bánáti nyersbőr-árak: marhabőr, vörös 22 lej per kgr.; marhabőr, fehér 22 lej; Pittling 20 kgr.-ig 25 lej; Zwicker 10 kgr.-ig 28 lej, szopóborju 7 kgr.-ig 38 lej; bivaly, szopó 9 lej; bivalyzwick 13 lej. A bucaresti vágóhid nyersbőrárai: erdélyi és bánáti piros tehénbőr 22 lej; bucovnai és bánági piros ökörbőr 20 lej; bivaly bőr 12-13 lej; tehénbőr 22 lej; ökörbőr 20 lej; csikóbőr 22 lej; szopóborjubőr az ókírályságban 24 lej; ugyanez Bucovinában 33 lej; sertésbőr 11 per kgr. A juhőr párja 160 lej; báránybőr párja 120-124 lej. A készbőrpiacon a gyáraknál és a nagykereskedőknél a forgalom igen élénk, melynek oka az, hogy a detailkereskedelem ki akarja használni az áremelkedésből származó előnyöket és ilyenképpen akarja némiképp rekompenzálni magát a gyenge őszi szezonért. A bucaresti gyárak egyelőre 10 százalékkal emelték minden bőrárnak az árát és további szilárdulásra várnak. Ugyancsak emelkedtek a cipészkelelékek árai, míg a cérnaárak a behozatali nehézségek miatt 20-30 százalékkal drágultak.

Egy német községben meg tiltották a zsidóknak, hogy autójukat az uccákon, vagy tereken hagyassák

PÁRIZS, október 11. A Havas-ügynevelség Berlínből érkezett jelentése szerint egyes németországi helyi hatóságok újabb megdöbbentő antiszemita intézkedéseket hoztak, ellenére a Nürnbergben hangzottott biztosítékoknak, melyek szerint a szövetségi törvény alkalmazása kizárólag a közbiztonsági hatóságok ügykörébe tartozik. Horthy községben megtiltották a zsidóknak, hogy ott letelepedjenek, vagy ingatlanokat vásároljanak. Kötelezték az ottani tisztviselőket és munkásokat, hogy mindenképp kapcsolatba lépjenek a zsidókkal, mert ha ennek az intézkedésnek nem tesznek eleget, megvonják tőlük a községélyi. Megtiltották továbbá a zsidóknak, hogy autójukat az uccákon, vagy tereken hagyassák.

Gyermek fűrésztéshez BABY-szappan, utána hintőpor, de csak

Höfer

TÜZESÉT ALTAL SZENVEDETT, JÉGVÉRÉS ALTAL OKOZOTT, BETÖRÉSEK LOPASBÓL KELETKEZETT, BALESETBŐL SZÁRMAZÓ, ÜVEGTÁBLÁK TÖRÉSÉBŐL EREDŐ,

RABLÁS ALTAL OKOZOTT, AUTOMOBLOKAT ÉRHTETŐ, AUTOMOBILJAINK ALTAL OKOZOTT, VASUTON ÉS HAJÓN, SZALLÍTÁS ALATT LEVŐ TARGYAKAT ÉRHTETŐ

KÁROK ellen védekezhünk a „NATIONALA” ÁLTALANOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁGNAL KÉPVISELVE MINDEN VÁROSBAN

ÉLETTünket is biztosíthatjuk ugyanott

HALÁL esetre nemkülönbön elérés esetére.

SORS huzással egybekötött életbiztosítást is köthetünk 30.000 és 20.000 lejes címletekkel. — SORSHUZAS HAVONKENT.

A társaság alapított 1882. évben. — Alapítókéje: 25,000.000 lej. Tartalékalapja 1934 december 31-én: 210,188.329 lej.

Mihalache 2500 román paraszt előtt a zsidókérdésről beszélt Sigheten

A nemzeti parasztpárt elnöke, aki a sighet-i népgyűlésen radikális és antikapitalista programot hirdetett, kijelentette, hogy a zsidókérdést a zsidó vezetőkkel együtt józan fejjel kell megoldani

A nemzeti parasztpárt a zsidó dolgozók mellett van és a kizsákmányolók ellen küzd, bármilyen nemzetiségűek legyenek

Sighet, október 11. (Az Uj Kelet tud.) Pénteken Mihalache vezetésével Sighetre érkezett a nemzeti parasztpárt utazó vezérkara, hogy megszervezzék a maramuresi parasztságnak a november 14-iki bucaresti tömegdemonstrációval való részvételét. A sighet-i népgyűlés két szempontból is érdekes volt, egyrészt mert elkerülhetetlen volt, hogy ebben az erősen zsidó színezésű városban és vármegyében ne történjen említés részleteiben a zsidó kérdésről, másrészt azért, mert a népgyűlésen többé-kevésbé kiderült, hogy a nemzeti parasztpártnak a vezérei nem egészen ugyanazt a dolgot mondják, még ugyanazon gyűlésen sem.

Mig Mihalache beszédében egyre inkább balra tolódik és Radics és Sztambulinszky agrár-internacionális programját hirdeti, amely természeténél fogva mentes a nemzetiségi gyűlölködéstől, addig Popovici Mihály például egészen más húrton jár szikszik a többiek között Vaida ellen is az a főkiáltás, hogy numerus proporcionalist akar, holott a román államnak, szerinte nem proporcionalis, hanem totális jogai vannak.

A gyűlésre, amelyet Lazar Ilés szervezett meg, Mihalachen kívül eljött Ghelmegeanu, Balea professor és Popovici Mihály is. A nemzeti parasztpárti vezetők a Korona szálloda erkélyén foglaltak helyet és ott fogadták mintegy 2500 parasztnak lelkes felvonulását, majd a református gimnázium udvarára vonultak, ahol kezdetét vette a nagygyűlés.

Mi az igazi célja a numerus valachicusnak?

A gyűlést Dr. Lazar Ilés nyitotta meg, majd átadta az elnöklést Doros esperesnek, aki egymás után adta meg a szót a helyi szónokoknak és a központi kiküldötteknek.

Vernicu, a maramuresi párt egyik vezére, a parasztság nagy nyomoráról beszélt, majd Anderco dr. szónokait a párt ifjúságának nevében és rámutatott arra, hogy a numerus valachicusszal nem követnek más célt, mint azt, hogy néhány román ifjút illesse be olyan állásokba, ahol jelenleg zsidók ülnek. Eközben elterelik a munkások és a parasztszónok figyelmét osztályuk igazi problémáiról.

Dr. Hea, volt prefektus majd Berban, baia-mareli esperes beszélt, aki a nemzeti parasztpárti dinasztikus hűségét hangoztatta.

Ezután Ghelmegeanu, volt adminisztratív vezető és a paraszti-államról beszélt, amelynek során azt mondotta, hogy a mai állam csak az egyeseknek visei a gondját, míg a holnap állama mindenkinek a gondját fogja viselni.

Balea, volt miniszter, jasi ügyetemi tanár, a jobboldali pártokat kritizálta.

— A jobboldali pártok — mondotta — nem tesznek egyebet, mint elűzik a munkások és parasztszónok figyelmét azokról, akik őket kizsákmányolják. Azt mondják nekik, hogy másutt van a tűz és míg a tűz felé vezetnek őket, addig kizsákmányolják házaikat.

Mindenkinek, aki munkából és nem kizsákmányolásból él, fajra és felekezetre való különbség nélkül a nemzeti parasztpártban van a helye.

Lazar Ilés beszédében emlékeztetni kívánta Vaidát arra, hogy milyen elragadtatás-

sal beszélt mindig Maniuról. A nemzeti parasztpárt ifjúsága, amely Maniut követi, nem tesz voltaképpen egyebet, mint megfogadja Vaidának egykori tanításait.

Popovici Mihály és a numerus valachicus

Popovici Mihály Vaidát támadja. Nem érti Vaidának a pálfordulását és nem érti a numerus valachicust. A numerus valachicus, vagy numerus proporcionalis azt jelenti, hogy az ország 70 százalékban román és 30 százalékban kisebbségi.

A románság azonban nem hajlandó senkivel sem osztozkodni. Az állami jogok román kezében kell, hogy legyenek.

Ezt azonban pozitív munkával és nem üldözéssel kell elérni. Elsősorban azonban a román elem megsegítése a kötelesség.

Mihalache antikapitalista beszéde

A népgyűlés utolsó szónoka Mihalache volt, aki nagy exorzizmusban többszörösen kitért a zsidó kérdésre is és

a nagy nyilvánosság előtt is leszögezte, hogy Borsát annakidején az antiszemita gyújtották fel.

— A rabság korszakának vége, a kapitalizmus lehanyatlóban van. Románia dolgozó elemei még mindig elnyomatásban görnyednek. A régi monarchia grófjai összeszövetkeztek az új rezsim grófjaival és a bankok, gyárak és bojárak sajtolták ki a dolgozó tömegeket. Más országokban a munkás elemek szervezkedése mindenütt félretolja a kapitalizmust, csak nálunk marad minden a régiiben. Világosfejjű parasztszónokra van szükség, akik megtudják oldani problémájukat. Egy adott helyzet előtt állunk: Négymillió kisebbség van az országban, akiket nem kergethetünk el. Jobb, ha testvérként bánunk velük, mintha az ország ellenségei lennének.

Tiszta fejjel kell megoldani a zsidó kérdést

— Ami a zsidó kérdést illeti, azt a zsidó vezetőkkel együtt józan, tiszta fejjel kell megoldani, tiszta fejjel és nem idegekkel, mint ahogy azt Cuza, Goga, vagy Vaida gondolják. A zsidók közt is vannak, akik nehéz munkával keresik meg kenyerüket.

Egy román parasztszónok kiált: És nekik sincs kenyerük!

— Van egy seprünk, amellyel mindentűnnek ki fogjuk seperni a szemetet, akár többségi, akár kisebbségi legyen.

— Nem lehet ablakbetöréssel és gyújtogatásokkal megoldani a zsidókérdést, mint ahogy ezt a visói és a borsai példa is mutatja, Borsát felgyújtották az antiszemita azért, hogy elkeressék a zsidókat.

De vajon elűzték egyet is közülük? Szébb házakban laknak most, mint laktak a tűz előtt.

— Végigutaztam a Visó völgyén és láttam az erdőben fadóntó nehéz munkában együtt dolgozni román és zsidókat. De láttam hogy ezek a favállalatok, amelyeknek a románok és zsidók dolgoznak, mind a Grödelek és Elefántok kezében vannak, akik egyhuron pendülnék Bucarestben a liberális tökével.

— Nem a dolgozó zsidók ellen harcolunk, hanem a Grödelek ellen. Ha egy maramuresi faluban egy zsidó szabó dolgozik, akkor vele fogunk dolgozni és nem fogjuk Csehszlo-

...és sose feledje el: **KALODONT** fogmosás közben eltávolítja a fogkövet!

Kalodont rendszeres használata eltünteti a veszélyes fogkövet és megakadályozza annak újraképződését.

A Kalodont 3 kiváló tulajdonsága biztosítja a helyes fogápolást:

1. e speciális fog- és száj-zsáppan enyhe habja alaposan meg tisztítja a fogakat, ott is ahová a fogkefe nem juthat el;

2. a különlegesen finom tisztító anyag kifényesíti a fogzománcot, anélkül hogy azt megtámadná;

3. a Dr. Bräunlich által összeállított Sulfurizin-Oleat fokozatosan eltávolítja el a fogkövet és megakadályozza az újraképződést.

KALODONT

FOGKÓ ELLEN

vákiában varratni a ruhánkat.

— A mi hibánk az volt, hogy ha eddig kormányon voltunk, nem büntettünk. Azt hittük, hogy javítani tudunk. De ha most jövőnk uralomra, akkor büntetni fogunk.

— A kapitalista korszaknak vége. Jönni fog helyette a szövetkezeti rezsim, amely félretolja utjából a tőkét és a dolgozókat.

munkájuk eredményének urává tesszük.

— Nem a Tatarescu-kormány ellen harcolunk, hanem a nemesi uralmat akarjuk megdönteni. A háború előtt 70 évig, a háború után közel 20 évig bojárak uralkodtak az országban. Most 10 évig parasztszuralomnak kell jönnie és döntőn azután az ország, hogy melyiket akarja.

Véletlenül sült el a revolver, ami kioltotta Buntica Vasile életét

Cluj, október 11. A hatóságok még most sem zárták le a nyomozást Buntica Vasile bankfőtisztviselő halála ügyében.

Az öngyilkosság mellett szól az, hogy Buntica hátrahagyott levelében világosan megírja, hogy társadalmi és családi okok miatt öngyilkosságra készül. A rendőrség alaposan megvizsgálta Buntica anyagi ügyeit és megállapította, hogy a szerencsétlenség bankfőtisztviselő üzleti ügyeiben teljesen korrektül járt el és anyagi gondjai sem voltak, tehát az öngyilkosságnak csak családi természetű okai lehettek.

Az öngyilkosság ellen szól a ma megejtett boncolás eredménye: Noha a golyó a szemem keresztül hatolt be, a szempilla és a szem-

hég sértetlen maradt, holott ha akár önmaga sütötte volna el a revolvert, akár dulakodás közben sült volna az el, az áldozat reflexszerűen be kellett volna hunyja szemét. Ez a körülmény tehát arra mutat, hogy véletlenül sült el a revolver.

Csak az a körülmény szól a véletlen szerencsétlenség ellen, hogy a dráma után a revolvert az asszony kezében találták meg. A magas ideglásban fekvő asszony nem tud felvilágosítást adni erről a körülményről.

A hatóságoknak az a véleményük, hogy a revolver véletlenül sült el, azonban Buntica családi bajai miatt előbb-utóbb öngyilkos lett volna.

Őrei mellől egy robogó teherautó alá vetette magát egy katonaszökevény

Az utánaugró őrt is elkapta az autó kereke

Cluj, október 10. (Az Uj Kelet tud.) Tegnap délután fél öt órakor különös dolog keltette megállásra a pénzügyigazgatóság környékén járőrelő embereket. Az épület előtt robogott egy teherautó, ellenkező oldalról két csendőr között kopott katonaruhás fiatalember lépkedett. Amikor a teherautó elé érték, egy adott pillanatban a közepén haladó fiatalember egyetlen ugrással a robogó teherautó alá vetette magát. A következő pillanatban a baloldali álló csendőr galléron ragadta, de a robogó autó elkapta mindkettőjüket. Az autó nagy nyirkossággal megálmodott, míg a kerekek alól véresen húzták elő a csendőrt és a rongyos katonaruhás alakot. A járőrelők értesítették a mentőket, akik mindkettőjüket beszállították a katonai kórházba, ahol kiderült, hogy a csendőr csak jelentéktelenül sérült meg, de a másik fiatalember súlyos koponyasérülést szenvedett.

Azonnal telefonáltak a rendőrségre, ahol azán kiderült, hogy éppen egy félórával azelőtt a rendőrségről fedezet alatt a hadbíró-ságra irányított szökött katonát idézte elő a szerencsétlenséget. Kitudódott, hogy a kato-

nát Wieder Mártonnak hívják, akinek egy nap leforgása alatt ez volt a második szökési kísérlete. Wieder Mártont néhány nappal ezelőtt letartóztatták lopás miatt. A rendőrségen aztán kiderült, hogy a lefűlt tolvaj szökött katonát, aki az alba-iuliai katonai élelmezési osztálynál teljesített szolgálatot. Átadták a hadbírósnak, ahol első kihallgatása után egy ór kíséretében a katonai börtönbe vitték. Utközben a fogoly kérte kíséretét, hogy menjenek a Pata ucca felé, ahol egy-két szót akarna váltani szüleitől. Az ór hajlott a kérésre. Elkísérte Wieder a megjelölt házba, de amikor bementek az udvarba, a fogoly egy adott pillanatban meglépett. A dél folyamán aztán a Mihail Viteazul téren felismerte egy rendőrségi detektív az ott levő katonát és bekísérte a rendőrségre, ahol most már egy őrmester és egy csendőr kíséretében akarták beszállítani a katonai börtönbe. Wieder ezután nem látott más kiutat, az arra robogó teherautó alá vetette magát. Szerencsétlenségére súlyos koponyasérülést szenvedett a katonai kórházban.

Az elemgyártás szenzációja az új szalmiák- és savmentes

GIF-ELEM

Legnagyobb rak-tározóképeség
Óriási magáchozté-rőképeség (regenerálódás)
Csak a piros GIF-peccséttel valódi!
GALVANI S. A.

Afrika, a világ legnagyobb piaca

A benszülőtt feketék, mint seffőrök, mozdonyvezetők és gépirők

Afrika már nem az a „fekete kontinens”, amely régen volt. Igaz, hogy sok vad állat és cseceselég, meg lázas betegség található még benne. De modern szállodái, vasutjai, légi forgalmi vonalai és színháza is vannak. Folyóiratokat és újságokat adnak. A fehérek és egyetemek és tudományos kutató intézetek működnek a területén. A benszülőtt feketék irni-olvasni tanulnak, folyton emelkedik azoknak a száma, akik annyit tanulnak a fehérek földművelési módszereiből, hogy már maguk a hódítók is alig tudják velük felvenni a versenyt. Afrika ma igéretekkel teljes kontinens.

Bányáinak, földművelésének és állattenyésztésének természetesen felmérhetetlen az értéke. De van még egy nagy gazdasági lehetőség, amit Afrika kínál:

a kereskedelmi kapcsolatok fejlesztése a benszülőttekkel.

Ezről a nagy lehetőségről, amely egyre fokozódó lendülettel lép át a valóságba, Wynant Davis Hubbard, az afrikai problémák egyik legkiválóbb ismerője, rendkívül érdekes cikket írt az amerikai Today című folyóiratba.

Óriási fejlődés

Pempának, egy apró északrodéziai telepnek a példáját említi Hubbard. Tizenhárom évvel ezelőtt az egész telep még egy szőlővívány egy kis boltból állott. Egy cölöpökre épített bádogtető jelképezte a vasuti sínek mellett a pályaudvart. A benszülőttek, akik a vasutvonalon dolgoztak, fűből és sárból összetapasztott konyhákban laktak. A kis bolt egy görög volt. Csereüzleteket kötött a benszülőttekkel, baromfiért, gabonáért állatbőrökért sőt, szöveteket és különböző bazárcikkeket adott. Néhány év múlva a görög tulajdonos eladta a boltját és megtakarított kis pénzével visszatért hazájába. Két másik görög lett az utódja.

Az egyik, akit röviden csak Pat-nak neveznek (Patropopolos helyett) elmondta nemrég, Hubbardnak, hogy tavaly több, mint 10 ezer zsák gabonát szedett össze. Néhány évvel ezelőtt boldog volt ha 2 ezer zsákkal össze tudott szedni. Tíz évvel ezelőtt a legnagyobb ritkaság volt, hogy egy benszülőtt ekét vásároljon.

Ma már Pat csupán a pembakörnyéki benszülőtteknek több, mint 750 ekét ad el egy évben, ha csak kissé jó a termés. Az apró boltból tekintélyes üzlet lett, a közelében más üzletek is nyitnak és azok is nagyon jól mennek. Új pályaudvart is épült azóta, az elhagyatott kis telepből valóságos kereskedelmi központ lett.

A feketék egyre élénkebben érdeklődnek a fehérek áruiról. És Afrika „legstébbé” vidékein is amelyek száz meg száz kilométernyi távolságra fekszenek, a legközelebbi vasutvonalról, a benszülőtt asszonyok és leányok a legkülönbözőbb nyakláncok, gyöngyök, selyemharisnyák, kaucsuktalpu vászoncipők, napernyők kombinék, alszósoknyák és kész ruhák között válogathatnak.

Az üzletekben órát, ceruzát, biciklit, petróleumot, gyertyát, papírt, szalmakalapot, cipőt, szappant lehet vásárolni. Nem hiányzik a cigaretták, dohány, sonka, liszt, cukor és a cukorka sem. Ez utóbbit még szákszámra is árusítják.

Világüzel

Afrika benszülőtt lakossága a világ egyik legnagyobb kereskedelmi felvevője. Lassan megtanul banni az ekével, az asztalos szerszámokkal, jobb házakat épít, jobban öltözködik. Gyakran lehet látni feketéket, akik postai küldeményekkel megpakott gépkocsit vezetnek ezeken a hatalmas területeken át, amelyeken csak nagyon kevés ember jár.

Ezek a benszülőttek ügyes és tapasztalt gépkocsivezetők. Eljön az a nap, amikor a benszülőttek, akik egyelőre a hatóságok autót vezetnek, saját autót akarnak majd.

A feketék mozdonyokat, traktorokat vezetnek, értenek a bányagépek kezeléséhez. Sokan mint gépirők dolgoznak a hivatalokban. Vannak, akik a postánál és táviróhivatalnál töltenek be állásokat.

Minél többet látnak és tanulnak ezek a benszülőttek s minél inkább megszokják a fehérek életmódját, annál nagyobbak lesznek az igények. Egyáltalán nem megvetendő az a piac, amit 180 millió ember folyton növekvő kereslete jelent.

**ÚJ TECHNIKÁVAL a ruhalestés, vegyeltisztítás
CZINK-nél nem drágább, csak jobb mint bárhol**

A Balkán-államok szövetsége is közös vámterület létesítését tervezi

Mi a „Balkán-klauzula”? Regionális preferenciák terve a Balkán Szövetség gazdasági konferenciáján

Bucuresti, október 11. Megemlékeztünk a cseh kormányának arról az érdekes javaslatáról, amellyel a kisantant Belgrádban tartandó gazdasági konferenciája elé lép a három kisantant-állam: Románia, Jugoszlávia és Csehszlovákia közös vámterületének megvalósítása érdekében. A cseh javaslat természetesen még nem jelenti a három állam kölcsönös vámhatárainak azonnali megszüntetését, a közös vámterület megvalósításáig még igen hosszú az út, de jelenti azt, hogy az érdekelt államok gazdasági bizottságai tanulmányozás alá veszik a nagyjelentőségű tervet. A vámterület közösségének anyai akadály áll utjában, hogy erősen kétséges, vajjon a terv egyáltalában megvalósítható lesz-e? Sokkal kevesebb nehézséggel találkozunk a Balkán Szövetség tagállamai között a vámhatárok lerombolása. Ebben a szövetségben Románia és Jugoszlávián kívül Görögország és Törökország foglalnak helyet s ezeknek az államoknak gazdasági földrajza nem út el egymástól olyan mértékben, mint a kisantant-államoké. Leg-

alább is gazdaság-politikai szempontok nem állnak utjában a közös vámterület kialakításának, mert a román és jugoszláv mezőgazdasági preponderanciájával szemben a többi tagállam részéről sem ipari, sem agrár szempontból nem jelentkezik annyi ellentétes érdek, mint a román-jugoszláv és cseh viszonylatban.

Mindez azonban nem jelenti azt, hogy a közös vámterület létesítése a Balkán-antant államai között is könnyű feladat volna. A kezdeményezés a bucaresti külügyminisztérium gazdaságpolitikai osztályának vezetőjétől Christu I. igazgatótól indult ki, de maga a terv szerzője is csak fokozatosan gondol elérkezni a Balkán-államok gazdasági közeledésének ehhez a végcéljához. A Balkán-szövetség első gazdasági értekezletét tavaly tartották meg Ankarában s már itt is sok szép terv megvalósítását határozták el, amelyekből azonban semmi nem valósult meg, csak néhány programon kívüli retorziós intézkedés, amelyet a szövetség egyes államai — mint például Görögország és Törökország —

Mintegy negyed
milliárd
egyetlen nap alatt

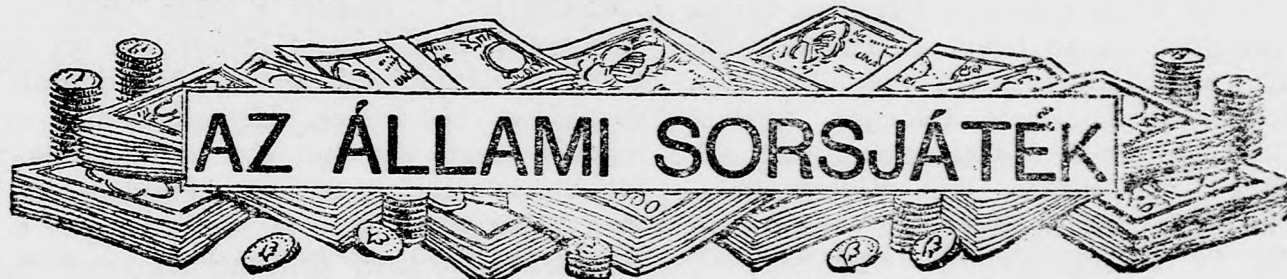
ÍME A MI ÁLLAMI SORSJÁTÉKUNKNAK RENDKIVÜLI REKORDJA!

A gazdasági válság idején, amikor mindig nehezebb és nehezebb lesz pénzt keresni, a Sorsjáték játékosai között az október 15-iki nagy húzás alkalmával, a negyedik osztályban, egyetlen nap alatt mintegy negyedik milliárd leit oszt szét.

Tanulmányozza figyelmesen a játéktervet, hogy az október 15-iki húzás fontosságát lássa. Kérjen felvilágosítást a sorsjegyarústól. Ujítsa meg idejében sorsjegyét és vásároljon új sorsjegyeket.

**39.025 NYEREMÉNY
203.845.024 lei ÉRTEKBEN
EGYETLEN NAP ALATT
az ÁLLAMI SORSJÁTÉKNÁL**

HUZÁS OKTÓBER 15-én

Romániával szemben alkalmaztak. Ezek az intézkedések természetesen nem voltak előnyére a szorosabb együttműködésnek, még ha átmeneti jellegűek voltak is. A következő konferenciát november 4-re tűzte ki az ankarai entrevue, de ezt a Bucarestbe kijelölt értekezletet el kellett halasztani, mert

ugyanerre az időre esik a görögországi népszavazás,

mely megakadályozná azt, hogy a görög delegátusok megjelenhessenek a bucaresti tanácskozásokon. A külügyminisztérium gazdasági ügyosztálya ennek ellenére elkészült a novemberre tervezett tanácskozás anyagával és kidolgozta a Balkán-szövetség gazdasági együttműködésének programját, amelyek negyedik pontjaként a közös vámterület létesítése szerepel. Ez a program több érdekes pontot tartalmaz: Az együttműködés első etapja az lenne, hogy a szövetséges államok kötelezettséget vállalnak arra, hogy nem léptetnek életbe olyan intézkedést, amely valamelyik tagállam behozatalát hátráltatja.

A második lépés: a tagállamok kötelezik magukat arra, hogy a kedvezmények maximumát adják egymásnak azoknak a megszorításoknak keretén belül, amelyeket kénytelenek életbe léptetni gazdasági érdekeik védelmére. Ez a megállapodás még alig jelent többet, mint a „legtöbb kedvezmény” néven ismert kereskedelem-politikai rendszer alkalmazását az egymás közötti forgalomban. Mindezeknek az elveknek megvalósítása tehát sem akadályokban, sem előnyökben nem jelent sokat.

Annál jelentősebb a harmadik fokozata az együttműködés kifejlésésének. Ez a „Balkán klauzula” alkalmazásba vételét tartalmazza, ami azt jelentené, hogy a szövetséges államok olyan gazdasági és forgalmi előnyöket biztosítanak egymásnak, amelyet a szövetségen kívüli államok nem adnának meg. Ez egy neme volna a regionális preferenciáknak, amilyen már létezik a szibériai félszigeten, vagy amilyen a „balti klauzula” vagy az u. n. „Szojjet-klauzula”. Mindezek a megállapodások a legtöbb kedvezmény elve alól való kivételezést tartalmazták kizárólag bizonyos, a szerződésben megnevezett államok számára. A preferenciális vámkedvezmények a jelen esetben csak Romániára, Jugoszláviára, Görögországra és Törökországra nyernének alkalmazást a felsorolt államok egymás közötti forgalmában.

Végül a negyedik sorban megvalósítandó cél lenne a közös vámterület.

Ennek a tervnek — mint mondtuk — sokkal kevesebb akadály áll utjában itt, mint a kisantant államok között, de ezzel szemben igaz az is, hogy a vámterület közösségének ma nincs olyan jelentősége, mint volt például a háború előtt az osztrák-magyar vámközösségnek. A mai pénzügyi viszonyok között, amíg a valuta egy sége nem kíséri párhuzamosan a vámegységét, maguk a deviza-korlátozások elegendők a vámközösség minden előnyének megsemmisítésére.

A közös vámterület tehát csak a pénzegységesítése mellett jelentene teljes forgalmi szabadságot, a valuta egységesítése pedig még nehezebb feladat, mint a vámterület egységesítése.

Raktáron tartok és szerelek legújabb modellű kályhákat, kandallókat a legkiválóbb minőségben, valamint ócska kályhák átrakását és tisztítását, ugyszintén takaréktűzhelyek készítését és fayancrakást is vállalom a legjutányosabb árbán!

GRAEF PÁL kályha mintalercak
CLUJ, Piața Unirii 8. sz., az udvarban

Ősszel is, mint mindig legolecsóbban fest és tisztít „UNIO”, Cluj. Telefon: 877.

A ZSIDÓ ASSZONY

AZ ERDELYI WIZO NYVATALOS LAPJA

A GDUD FIA

Írta: Bráchá Chabasz

Hir terjedt el a Sámsonok nyári táborában. A legfőbb cserkészparancsnok fogja meglátogatni a csoportot. Bezzeg siet Rámi, az „Özek” csoportjából kihirdetni: gyerekek ma éjjel mesél nekünk a parancsnok! És Rámi nem szokott hazudni. Soha nem csalódik. Ezen a napon is egyre sugott-bugott a kvucája és estére valóban közrefogták a vezetőt és a tábornok körül rázendítettek kórusban: „Me-sét, me-sét, me-sét”. Siettek csatlakozni Rémi kvucájához a többi kvucák is és csakhamar egy átható kiáltás járta át a tábor: me-sét. Legyőztetek gyerekek, — mondja a vezető. Pár perc alatt mély csend lett. A néma csendet csak a távoli, alacsonyabb dombon táborozó Makabiah csoportjának éneke zavarta meg. Hát bizony 12 év múlt el már azóta — kezdte a mesét a parancsnok. — Nem voltam már gyerek, az ötödik osztályba jártam és nagyon sok dolgom volt. Leckék, vizsgák... De hiába. A fejem nem állt mindezekhez. Meglógtam néha a kötelességek elől, el az iskolából — le a kikötőbe. Jöttek a hajók és hozták a chalucokat a világ minden tájáról. Fiukat és leányokat tizesével, százával — a harmadik allija chalucáit. Fáradtak voltak és megviseltek az uttól, de milyen vidámak voltak. Kimentem a vasutállomásra. Micsoda sürgés-forgás, tolongás uralkodott itt. Indulnak a chalucok munkába. A Gallilba, az Emekbe. Hátizsákkal felszerelve, énekelnek és táncolnak; szerettem volna én is velük menni. — De hogyan? És a szüleim? És a vizsgák? És pénz? Akkor érelődött meg bennem a nagy elhatározás. Ha befejeződnék a vizsgák, utazom a Gallilba. Könyves fiókom alján kuporgattam össze megspórolt fél és egész grusaimat. Multak napok, a hetek. A tanulásban nem nagyon erőltettem meg magam és a vizsgákon meg alig hogy átmentem. Hisz szíven az Emek és a Galil felé húzott. Ekkor kihirdetik az osztályban: évvégi kirándulás lesz a Somronba: Éljen. Éljen. Tudtam: erről a kirándulásról én nem térek vissza. Nem maradt meg bennem semmi erről a kirándulásról. Teljesen lefoglaltak a tervezetések. Állandóan lestem a kedvező pillanatot, hogy végre is hajtsam tervem. Reggel azt mondtam magamban: délbem megszököm, délbem pedig: este igazán megszököm. Így ment mindaddig, amíg eljött a visszatérés ideje. Vajjon haza térek-e én is? Nem. És az utolsó percben, amikor már a fülkében ültünk, odanyomtam egy barátom kezében egy kis cédulát és odasugtam: add át anyámnak, ezzel leszáltram a vonagból.

A vonat elindult és én ott maradtam egyedül az állomáson. A lélegzetem is elállt. Végre. Végre. Így álltam egy hosszú ideig, míg hirtelen vonafütyt hasítja át a levegőt, az emberek sietnek jegyeket váltani. Valaki odaszól nekem is: ne álmadozz fiu, jön a vonat! Siettem a pénztárhoz. A tisztviselő rámszólt: — Hová? Zavarba jöttem. Nem tudtam, hogy most mit válaszoljak. Kicsuszott a számból. — Lősam — oda. Tudtam, hogy nagy csacsiságot mondtam, de a pénztárnok nem mosolygott. Nem tudta kivenni, hogy mit nyögtem ki az imént reszkette és megkérdi: — Lősam? Lő tél sam? Igen, igen — siettem válaszolni. Tel sába. Kiraktam kis pénzeszacskóm összes darabjait. Megkaptam jegyemet, még vissza is kaptam a pénzből. S ülök magam a vonatba, elhagyva, idegenül. Athlit. Emberek szállnak fel és le. Haifa. En is átszállok. Tovább utazunk. Fáradt vagyok és éhes. — Ime felbukkan a jegyszedő is és harsányan kiáltja: Tel saman. Megrázkódtam. Rajtam kívül senki sem száll le ezen az állomáson. — Odajönnek hozzám ismeretlen fiuk: Leszállsz itt egyedül? Lehetet-

len. És én válaszolok: várnak rám, jönnek majd értem. Ebben a pillanatban nem voltam vidám. Meg voltam ijedve. De a visszatérés már késő volt. És így magam maradtam Tel Sam állomáson. Élő lényt rajtam kívül látni sem lehetett. Végre oda jön hozzám egy arab pályaőr. „Mit csinálsz kisfiu”. „Hova, hova? — Oda akarok menni, ahol a chalucok dolgoznak — mondtam. Csodálkozva nézett rám. Azt tanácsolta, lépjek be a kis órázba és várjam meg a legközelebbi vonatot. Magamba szálltam, megbántam már az egész esetet. Könnyek gyűltek a szemembe. Leültem a házikó előtti padra. Fejem lekonyult, elszunnyadtam. Felébredtem. Egy derék, magas legény állott előttem: „Te oda akarsz menni, ahol a chalucok dolgoznak? Kérde. Elmeséltem neki mindent. Hallgatott és végre így szólott. Gyere. Felrakott a lovára. Ő is felpattant mellém és ellovagoltunk. Lovagolunk. A nap már lealkonyodott. Nagy csend körös-körül. Csak néha hangzik fel beduin kuttyák ugatása. Ezer és ezer számra röpködnek szunyogok, majd felijedtt éjjeli madár röpül el felettünk. Felcsillan egy magányos fény a távolból. „Merchavia” — mondja a lovas. Majd ismét csend. Sok órán át lovagolunk így a csendbe. Végre ismét fények. Mindjobban és jobban közelednek. Megérkeztünk, — mondja végre. En charodbn vagyunk. Elvitt ahhoz a forráshoz, mely bőségben ontja a hideg vizet. Fiuk mosdottak éppen a forrásnál, kik nagy örömmel és szeretettel fogtak körül. „Salom Zwi” — mi újság? — „Hoztam nektek egy kis chalucot.” Nevettek. Bevittek a közös étkezdébe. Nagy szoba, egy csomó hosszú asztallal. Százával fiuk és lányok. A szolgálatos felszolgálja a datolya-levest, a főzeléket. Milyen furcsa és új nekem mindez. „Ülj le” — mondja Zwi, — „adj egy adagot az új chavérnak”. Étkelés után bevitt egy sátorba. Bizonyára fáradt vagy, itt az ágy, aludjál, holnap majd beszélgetünk. Elaludtam. Mikor felébredtem és kiléptem a sátor elé, még szürkeség volt. A hajnalcsillag még nem tünt le az égről és a Gilboa lábainál furcsán fehérlettek a sátrak. Szélesen terjeszkedett az Emek ebben a nagy csendben. Később a sátrak nyílásánál fiuk és lányok jelennek meg munkaruhában, fejszével, ásóval a vállukon és elszélednek, — munkába. Felismerem őket. Igen, ők azok a chalucok, akiket a kikötőben is, a vonatnál is láttam... Kivirradt. Zwi jött: Hallgass ide, — akarsz-e velünk maradni, mert, ha igen, irni kell haza, hogy ne aggódjanak, de egyet tudnod kell: a munka nehéz és lustákat nem tűrünk. Itt csak a dolgozónak van helye. Mi gdud vagyunk. Munkássegreg Josef Trumpeldor nevével — csapataink vannak Judában, Somronban és a Galliban. Ásunk, utakat csinálunk, építünk. Encharod az első pontunk itt az Emekben. Reánk vár a mocsarak kiszáritása az ültetés és vetés. „Persze, hogy maradok” — rendben van — mondja Zwi. A gdud fia leszel. És még azon a napon megkezdtem a munkát. Az ispán megtanított arra, hogyan kell a szamarat a kis kondér elé fogni és megmutatta az ösvényt, amelyen menni kell, hogy elérjem ennivalójukkal mind azokat a munkásokat, akik távolabb dolgoznak a táborból. Meztelb és derékig meztelenül álltak a fiuk a mocsárban, hosszú árkokat ástak, amelybe csöveket raktak, hogy a víz lefolyjon. A nap forrón tüzött és az izzadság csurgott mesztelen hátukról. A szunyogok zümmögtek. Tenye-reik már dagdtak voltak, — de vidámak voltak. Ime a kis chaluc, megjött a Gdud fia — kiáltották. Amikor visszatértem Zwi végigvezetett a táboron és magyarázta. Ez a mosóda, ha piszkos a ruhád, itt kimossák, ez a varroda, ha elszakad a nadrágod, itt megfoltazzák, — ez pedig

gyerekház, amott a konyha és a raktárok. Mindent megmagyarázott nekem. Teljes lelkesemmel csüngtem rajta. Azóta már tudom: Zwi somér és lova, amelyen lovagoltunk, híres az egész országban. Állandóan uton volt. Csoporttól csoporthoz ment, irányította a munkát, tanította a chalucokat. Látogatása ünnep számba mentek Encharodba. A nagy étkezdébe mindnyájan köréje sereglettek és hallgatták, mit mesél a munka állásáról a többi távolban élő chavérokról, és mindarról a mi az országban történik. Szorosan melléje furakodtam és figyeltem. Jó fiu? — szokta volt kérdezni reám mutatva. — Megszerettem nagyon a helyet és az embereket. Ugy éreztem: itt maradok mindörökké. Egyszer egy este, amint ülünk a chadar ohelben, feláll egy chavér a titkárságból és jelenti, sürgöny jött Jeruzsálemből. Kihúzott egy papírost a zsebéből és csengő hangon mindjárt fel is olvassa. „Azonnal küldendő egy csoport az Emek második pontja meghódítására.” Nosza lett erre nagy vihar, feléledt tőle az egész épület, az egész tábor, de még a Gilboa hegyek is élénkbeknek látszottak. Pillanatok alatt állt össze a nagy kör és felhangzott a dal, a tánc egészen az ég közepéig. Akkor ismét bejelenti a titkár. 40 chavér és chavéra indulnak hajnalban. Ez éjszaka senki sem

gondolt az alváson. Mindenki ott akart lenni a kiválasztottak között. Még hajnalban befogták a kocsi, összeszedték a szerzőmokat, sátrakat és edényeket. A negyven kiválasztott felsorakozott, Zwi lovával az élükön és fel az utra. Irigy szemekkel néztem őket, mennyire szerettem volna közöttük lenni. Hirtelen felém fordult Zwi. Gyere te is velünk, hátha áldást hozol munkánkra. Egy ugrás és már benn is voltam a sorban. A Gilboa tuskés bozótjain törtünk magunknak ösvényt. Mentünk. Már egy hosszú órán át meneteltünk, mikor egy dombra értünk Zwi leszállt a lováról: — Itt a helyetek chalucok, megérkeztünk, fel a munkára. Település, új jisuv lesz itten: Tel Josef lesz a neve.

„Jaj, mi történt... — kiáltások, zaj, támadás! felugráltak a Sámsonok helyükről. Csak a parancsnok maradt nyugodtan. Régebben tudja már, nagy betyárok azok a Makkabiak, miattuk nem fejeződött be a mese... ők rendeztek megint valamit — csinylt...”

És ti, ha az Emek Jezreelbe jöttök, Tel Josefba, Gevába, Kfar Jecheskielbe, vagy Béth Alfába, olvashatjátok a mese végét, mezőkön, az istállóknban és a virágzó kertekben...

(Fordította: Reisner Fanci)

ELISEVA: A VOLGAMENTI RUTH

Azon kevés költőnk között, kiket a héber irodalom ismer, Eliseva külön helyet foglal el. A héber költők azon sorába tartozik, akik teljesen felszabadultak a bibliai szépségattributumok kötelei alól. Értéke ennek az újításnak a természetesen arányitva, mely kifejezésre jut az egyszerű, a szívhez közelálló nyelvezetben, azáltal is emelkedik, hogy összes versei az erecsiszráli dialektusban vannak írva és ez döntő jelentőségű az ifjú héber generáció számára, mely ezt a dialektust beszéli.

A dolgoknak azonban a csodálatosabb része az, hogy Eliseva születése szerint — egy pravoszláv hitű orosz parasztnak a lánya. Jalystava Zerkova — ez volt az előtti neve, — Moszkvában született és ott is nevelkedett intellektuelek körében. Eliseva édesanyja, egy született irlandi nő, meghalt, amikor ő alig hároméves volt, azután egy angol nagybátyja házában nevelkedett. Az angol nyelv és irodalom sokban befolyásolta a zsenge kislányt. — Gyermekkorában nem volt alkalm a zsidókkal megbarátkozni, ő nem is volt soha zsidó gettóban. Szülővárosában nem ismert csak kevés asszimiláns zsidót és egynéhányat a cionisták köréből, kik erősen hatottak rá.

A zsidó nép sorsa, rendíthetetlen hite a zsidó nemzeti megújulás nagy ideáljában, a héber nyelv „a szív és hajnalhasadás nyelve”, amint ő azt nevezi, mindezek mély rajongással töltötték el a fiatal Lisy lelkét. Tanulni kezdte a héber nyelvet a tel-avivi gimnázium egy tanítványánál. Gyakran eljár a zsinagógába, hogy figyelje a „caar hadoroth”, a nemzedékek fájdalmát.

Eliseva lírai költő. A természet a Mindenség szentélye, a csillagok szombat esti gyertyák, ő papnője az emberszeretnek.

„Két lélek lakozik bennem — írja a szlávok lánya első héber leveleinek egyikében — orosz lélek és héber lélek „nősmá ivrith”. A héber lélek lassanként uralkodni kezd egész énemben.” Abban az időben, 1919–20-ban sokat panaszkodik, hogy nincsenek Haasben (abban a városban, amelyben akkortájt lakott) olyan emberek, akikkel el tudna beszélgetni az összes új dolgokról. Szülővárosában teljesen el volt zárva. Minden idegen és távol volt tőle. „A galuth keserveit nagyon is jól tudom” írja akkori leveleiben. A hé-

ber könyvekben leli egyedüli örömét napal és éjjel.

Midőn a zsidó mnekültek az orosz határszéli falvakból Haasben jöttek, segítségért akart nekik nyújtani a szőkehajszláv lány. Összetoborozta a szegény zsidó gyermekeket és a saját szobájában tanult velük chumest Rasi kommentárral, Sulchan-Aruchot és még sok olyan dolgot, amit a zsidó kultusz okvetlen megkíván.

Amint haladt a héber nyelv tudásában, úgy kezdte gyarapítani írásait kizárólag ebben a nyelvben. „Ha nem a nehézség, melyet orosz szüleitől örököltél s ha nem az a lustaság, mely sajátágom, sokkal többet tehettem volna a héber irodalom érdekében.” (1922-ben írt leveleiből.)

Irigyelte a moábi Ruthot, ki megelőzte őt s ki elsőnek mondta: „Néped — az én népem és Istened — az én Istenem”. E szavakat írta Eliseva mottóul egyik legjobb verse elé. Reméli, hogy a zsidó nép „a gazdag és végtelenül jó, heásir helyetov leén ké” nem fog elfordulni a szeretet és bizalom áldozatától, melyet ő nyújt neki.

A sighthi Joung-Wizo kulturstje. A sighthi Joung Wizo két hónapos nyári szünet után szeptember 22-én este tartotta meg kulturstjét, melynek vendégelőadója dr Krausz Ferenc helyi KKL biztos volt, aki „Nemzeti öntudat, cion és reneszánszsvágy a zsidóság hétköznapi és ünnepi imáiban” címmel nagyon értékes felolgozásban és igen élvezetes előadásban ismertette az imáinkban előforduló nemzeti vonatkozásokat és cion utáni vágyat. A nagyon értékes előadást a szépségű hallgatóság nagy tetszéssel fogadta és az előnök meleg szavakban mondott köszönetet az előadónak. Utána Hilman Helén tartotta meg szép és tartalmas előadását, David Frischmanról és olvasta fel az író „Chelimi vajkályhák” című novelláját igen élvezetesen. Majd az elnök zárószavaiban ismételtén köszönetet mondott dr Krausz Ferenc vendég előadónak és a csoport tagjait, valamint a jelenvolt testvéregyesület tagjait az új esztendőben fokozottabb cionista és KKL munkára buzdítva kérte, hogy mindenki vegye az új évben programjába a KKL munkát is, melynek végeztével, Hatikvah elnéklésével ért véget a sikeres kulturst.

Sátra

Zsidó házak udv...
k a kalapácsok...
szülő falak eme...
re melegenetik...
szakadt ágát é...
re fűznek-fonn...
nkokat lombos...
güll. Az Irás ped...
erdőntő idejéről...
ördő napon át, n...
ti őseitek negy...
an”.

Történelmi idők...
entős része vis...
nkort is megsza...
ynak a kereszt...
életlehetőség...
yan el tudott a...
k és kilátástal...
reztető szimbé...
zimbóluma a z...
gnak, az egysz...
rságnak. A sál...
s kevés nyugalo...
zenie kell az id...
ak támogatása...
ortozással és a...
kik biztosítani...
égment idők té...
mlékül ezekre...
kességére itka...
zimbólumát. Ho...
telepedhettek...
környező keleti...
ét megvédeni...
ő is épültek, l...
ak.

A helyzet meg...
Hosszu települé...
elemzik a mult...
bizonyos orszá...
nyaltalan és ke...
része. Napjaink...
helyzet. Egyik...
ke mintha ál...
kirkához, bete...
izethez jutott...
ők ezrei a bizo...
Emlékeztető a...
Hogy emlékez...
oljunk szere...
tel érettük a m...
pünk során ne...
remélhetjük sor...
ez magunk is...
szuktot igény...
ottakon segítsü...

Moder

Pista Ur

Lapunk k...
szukoth-ünne...
nem jelenik me...
— A király...
májában az eg...
mentik: Holnap...
uralkodó jelen...
király, aki az...
szésvész a me...
ben is.

— Ma kezd...
pai Dunabizot...
európai Dunab...
ülésszakrát. Ne...
tornák kibóvit...
pel.

Egyetem...
biztos hat...
Bixó...
amely a...
ayomorég...
mert ha...
mindig k...
nütt. Cl...
Regela F...

HIREK

Sátrak ünnepe

Zsidó házak udvarán évről-évre megszólalnak a kalapácsok és deszkákból nyolc napra emelkednek. Zsidó kezek évről-évre meglengetik távolban nőtt pálmáknak száradt ágát és zsidó gyermekek évről-évre fűznek-fonnak színes papírból tündérműveket lombos ágakkal fedett sátorok díszítésére. Az Irás pedig így emlekszik meg egy-egy ünnepi szavakkal a szenvedés első ünnepéről: „Sátrakban lakoztatottok az őseitek negyven esztendőn át a pusztán”.

Történelmi idők óta. Népünknek egy jelentős része visszatekint a legsötétebb kőkorszak is megszegényítő keretek közé. Felépülnek a keresztes hadjárat remítők fátylái a hatszázezer német zsidó nem tudja a jog életlehetőség milyen poklára ébred, ha egyen el tudott aludni a jelenvaló megaláztatás és kilátástalanságok ellenére. Milyen szimbólum e napokban a sátor! Szimbóluma a zarandoklásnak, a családiságnak, az egyszerűségnek és a kitartó bánságnak. A sátorlakó állandó küzdelmekre kevés nyugalomra rendezkedik be. Védelem kell az időjárás viszontagságai, a vadak támadása ellen. Erejét a családi összetartással és a szeretet köteleivel igyekszik biztosítani és kimélyíteni. Így volt ez a múlt idők törzsi társadalmában. Talán máskül ezekre az időkre és ez idők testvérségére idézték ünnepé a vándorlás szimbólumát. Hogy később is, amikor őseink telepedhettek saját országukban, ahol a környező keleti és nyugati országok elől kellett megvédeniük fészkeiket, amelyek ha kő-kő is épültek, lényegükben sátrak maradtak.

A helyzet megváltozott a diaszporában. Hosszú települések — jó és balsors között — jellemzik a multnak egy nagy szegmentumát bizonyos országokban, miáltal másutt bizonytalan és keserű élet testvéreink osztályrésze. Napjainkban is, mintha ez lenne a helyzet. Egyik oldalán a zsidóság egy töredéke mintha állandósultna Erec Jisraeiben. Szűkös, betevő falathoz, pihenőhöz, önzettség jutott, miáltal a németországi zsidók ezrei a bizonytalanság fájdalmát érzik.

Emlékeztető a Sátrak ünnepe. Hogy emlékezzünk és elmélkedjünk. Gondoljunk szerencsétlen testvéreinkre, rázzuk el értük a magunk lelkiismeretét és ünnepeink során ne felejtjük, hogy csak akkor emelhetjük sorsunk jobbrafordulását, ha ehhez magunk is hozzájárultunk. Ha vállalkozunk szűkös igénytelenségét, hogy a bajba jutottakon segítsünk.

— Lapunk legközelebbi száma, a közbeeső szűkítő-ünnep miatt, kedden a rendes időben jelenik meg.

— A király jelenlétében nyitják meg Cernăuțiában az egyetemi évet. Bucurestiből jelentik: Holnap nyitják meg Cernăuțiában az új tanév kezdését az egyetemi évet. A király, aki az egyetem tiszteletbeli doktora, részt vesz a megnyitót követő diákünnepségeken is.

— Ma kezd meg őszi ülészkát az európai Dunabizottság. Bucurestiből jelentik: Az európai Dunabizottság ma kezdi meg őszi ülészkát. Napirenden főleg a sulinaí csatorna kibővítési munkálatainak ügye szerepel.

Modern csillárt olcsón Constructio
Piața Unirii 31. Telefon: 83.

Egyetemi tanárok megállapítása szerint biztos határu a „Bixádi víz” amely a gyomor, bél, epehólyag és szomorégési fájdalmak ellen a legjobb, mert használata enyhén, biztosan és mindig kellemesen hat. Kapható mindenütt. Cluj-i lerakat: Vitromin Rt. Calea Regele Ferdinand 70.

— Lapunk legközelebbi száma, a közbeeső szűkítő-ünnep miatt, kedden a rendes időben jelenik meg.

— A király jelenlétében nyitják meg Cernăuțiában az egyetemi évet. Bucurestiből jelentik: Holnap nyitják meg Cernăuțiában az új tanév kezdését az egyetemi évet. A király, aki az egyetem tiszteletbeli doktora, részt vesz a megnyitót követő diákünnepségeken is.

— Ma kezd meg őszi ülészkát az európai Dunabizottság. Bucurestiből jelentik: Az európai Dunabizottság ma kezdi meg őszi ülészkát. Napirenden főleg a sulinaí csatorna kibővítési munkálatainak ügye szerepel.

ORVOSI ROVAT:

A világ legkomolyabb orvosi folyóirafa így ír a „Gastro D.” új amerikai gyógyszer csodálatos hatásáról

V-İK KÖZLEMÉNY

Fenti címmel sorozatosan közöltük a bécsi Childs Spital (Rockefeller-alapítvány) által a Wiener Medizinische Wochenschrift közzétett tudományos munkáinak kivonatait. Így megállapítható, hogy a „Gastro D” rendkívül kedvező hatást fejt ki az emésztőszervek savainak összes eseteiben.

Régen felismert tény, hogy az emésztőszervek zavarái szoros összefüggésben vannak a központi idegrendszerrel. Pavlov, a kiváló orosz tudós és iskolája alapmunkáiban felismerték a központi idegrendszer és az autonóm idegek közötti összefüggést. Az emésztőszervek rendszeres és fiziológiai működése csakis eme kétféle idegrendszer megfelelő összeműködése mellett folyik le szabályosan.

Azonban mindaddig hiányzott az ideális gyógyszer, amely nélkül nem érhető el tökéletes eredmény, azaz a szenvedők nem gyógyulhatnak meg.

A nemrégiben Amerikában felfedezett azon gyógynövény, amelyből a „Gastro D”-t előállítják, hatalmas feyvert adott az orvostudomány kezébe és így eddig gyógyíthatatlannak vélt eseteket is sikerült tökéletesen meggyógyítani. Bátran állíthatjuk, hogy a „Gastro D” a XX-ik század gyógyítótudományának egyik legnagyobb felfedezése.

Dr F. T.

A „Gastro D” gyógyszert 130.— lej utánvétellel küldi az európai vezérképviselő: Császár E. gyógyszerüzem, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

— Előadás a Poale Cedek templomában. Szukosz második napján, vasárnap délután 4 órakor Fisch Sándor „A zsidó iparos a Talmudban” címmel fog előadást tartani a Poale Cedek templomában.

— A „Lor...” iasi miniszteri konferencia. Bucurestiből jelentik: A hónap elejére tervezett iasi miniszteri konferenciát a „Lor...” fogják megtartani. Iamandi miniszter ma Iasiba utazik a konferencia előkészítésére.

— Egy megvadult ló elgázolt három iskolás gyermeket. Bucurestiből jelentik: Az ismailmegeyi Regele Carol II. községben súlyos szerencsétlenség történt. Egy szekérbe fogott ló hirtelen megvadult és nekirohant a szekérral az iskolából hazatérő gyermekek csoportjának. Kettő közülük meghalt, három súlyosan megsebesült.

— Rövid hírek mindenünnen. Észak-Németországban nagy vihar volt tegnap, amely többek között elvitte Kölnben a rádióállomás tornyát is. — Falkiewicz lengyel mérnök 10 lóerős motort szerkesztett, amit a motor nélkül repülőgépekbe lehet szerelni. A motor csak 16 kilogramot nyom és segítségével 80 kilométeres sebességet lehet kifejteni. A lengyel mérnök Bobonak nevezte el találmányát. — Rendkívül megelémlült az olasz kikötők árforgalma. Az árujegyzékekben legtöbbit szerepel a finomított ásványolaj és a fa. — Az angol szénbányaiparban válság fenyeget. A szakszervezetek bérköveteléseiről a munkaadók nem hajlandók tárgyalni.

* A könyvelésről, számlázásról, felbélyegzésről, könyvek megőrzéséről szóló legfontosabb rendelkezéseket tartalmazó f. é. a. g. 15. évi éle. be. é. p. t. 303.659-1935. sz. miniszteri rendelet magyar fordítása kapta meg Mandel, Fordító Irodában, Str. Memorandului 24. Ára 10, vidékre 20 lej (bélyegben).

— Ki gyilkolta meg a Kanári szigetek kormányzóját? A teneriffai rendőrség hosszú ideig tartó nyomozás után letartóztatta a Kanári szigetek kormányzójának gyilkosát, akit sokáig nem tudtak kézrekeríteni. A rendőrség nem akarja nyilvánosságra hozni a tettes nevét, csupán annyit közölt, hogy egy fiatal szigetlakó az illető.

— Agyonlőtte magát a Banca Nationala botosani pénztárnoka, mert százezer lej hiánya volt. Botosaniból jelentik: Mihail Comanica, a botosani Banca Nationala fiókjának pénztárosa a temetőben agyonlőtte magát, mert pénztárában százezer lej hiányt konstatait. A vizsgálat megindult.

— Hazarepült Londonból Braescu kisasszony. Bucurestiből jelentik: Smaranda Braescu pilótánő ma Londonból a fővárosba érkezik Hawk repülőgépen. Az új géppel tegnap leszállott Aradon és ma reggel folytatta útját a főváros felé.

— Politikai összetűzés a londoni tözsdepalota előtt. Londonból jelentik: A londoni tözsdepalota előtt fasiszták és politikai ellenfelek között súlyos összetűzés volt. A kivényelt karhatalom nem bizonyult elég erősnek a verekedők szétválasztására. Több rendőr fejről leütötték a sisakot. Több személy megsebesült az összetűzés során.

— Agyvértodulás, szívzsongás, nehéz légezés, félelemérzet, idegesség, fejfájás, lehangoltság, álmatlanság, gyengeségi állapotok, munkaképtelenség a rendkívül enyhén ható természetes „Ferenc József” keserűvíz használata által igen sokszor gyorsan megszüntethetők.

— Ellopak a chisinaui halottasházból egy hullát. Bucurestiből jelentik: A chisinaui halottasházból ellopták Anastasia Soldanenco nevű asszony holttestét. Az asszony felboncolását rendelte el az ügyészség, mert halála abortus következtében történt és vizsgálat folyik ebben az ügyben. Kiderült, hogy az elhunyt rokonai csempésztek ki a hullát, hogy a boncolást elkerüljék. A rendőrség intézkedésére a holttestet visszaviszik a hullaházba.

— Gyűjtés indult a beszarabiai éhínségben szenvedők javára. Bucurestiből jelentik: A beszarabiai éhínségben szenvedő megyék lakosainak felségélyezési akciójának védnökségét az uralkodó vállalta. Gyűjtőlevelet bocsátottak ki természetbeni és pénzüdemények számára. A kormány tagjai egyenként 10.000 lejt irtak alá.

Modern csőbutor és csillár
detail-kiszolgálásnál is Gyári áron!

„Az elegáns világ fogasa”
GRÜNWALD
UL. / DECEBAL 23. TEL. 7-41

— A keresztény nemzeti párt engedélyt kért a november 14-iki bucaresti tüntetésre. Bucurestiből jelentik: A belügyminisztérium kérvényt kapott a nemzeti keresztény párttól, engedélyezzen tüntetést a fővárosban november 14, 15 és 16 napjaira. Hasonló kérvényt más párt még nem terjesztett elő, így a nemzeti parasztpárt sem. A kért engedélyt még nem adták meg.

— A Deji Zsidó Társaság estélye a cluj-i zsidókörház javára. A deji zsidó klub folyó hó 20-án, vasárnap Simchat-Thoa ünnep befejező estélyén, saját helyiségében nagyszabású estélyt rendez, melynek tiszta jövedelmét, mint a mult évben, most is a cluj-i zsidókörház javára juttatja. A fényesnek ígérkező estélyen a cluj-i zsidókörház vezetőségének számos tagja nejeikkel együtt vesz részt, hogy ezzel is dokumentálja elismerését a klub vezetőségével szemben, mely ily módon is követendő példát ad, hogy miképpen lehet egy zsidó közintézményt támogatni. Az estély este 9 órakor kezdődik, tombolával, versennyel, mindenféle meglepetéssel és tart reggelig, amire a mult évi est sikere a garancia, amelyen szintén a deji zsidóság színe-java volt jelen.

Eladó gyári ingatlanok
Clujon közvetlenül a vasútállomás mentén.

1. Egy ingatlan 14.500 m² nagyságu, 1250 m² beépített területtel.
2. Egy ingatlan 3800 m² nagyságu, 750 m² beépített területtel.
3. Egy ingatlan 3700 m² nagyságu, 500 m² beépített területtel.
4. Egy ingatlan 17.000 m² nagyságu, iparvágánnyal és raktárakkal.
5. Több 2—3000 m² nagyságu, két uccára nyíló üres telekrészek, kisebb gyárüzemek részére.

Az épületek ujonnan épült masszív, földszintes, világos és tágas munkatermekből állanak. Bármilyen gyárüzem részére alkalmasak. Kedvező ár és fizetési feltételek mellett eladók. Érdeklődéseket „Gyári ingatlan” jellege alatt a kiadóba.

A tavaszi mezők minden illatát, a harmatos róza üde parázsát, a ragyogó fiatalág friss színpompáját varázsolják minden nő köré a világghírű MURY készítmények!

MURY készítmények!
Puder minden arnyalatban. Szájfesték. — Arcfesték. — NARCISSE-BLEU KÖLNIVIZ Vezérképviselő: N. N. BALTHAZAR, Bucuresti, Str. Selari 7.

— Az Automobil Club Regional a Strada Reg. Maria 18. alatti elegánsan átalakított klubhelyiségében folyó hó 12-én este 10 órai kezdettel, ünnepélyes megnyitót tart Lia Pop operaezenésnő és Adrian D. Cirtiu, a wieni rádió énekesének művészi közreműködésével.

— Kérelem a jómódu emberekhez. Egy szegény özvegy zsidóasszony, ki egy karambol következtében nyomorék és keresetképtelen lett és a közelgő tél idejére a legnagyobb nyomornak néz elbe, kéri a jószívű emberek támogatását. Pénz vagy természetbeni adományokat a kiadóhivatal továbbít.

— Ideges embereknek és lelkibetegeknek az igen enyhén ható, mindig megbízható természetes „Ferenc József” keserűvíz — reggel éhgyomorra egy pohárral bevéve — rendszeres bélműködést, jó emésztést és elegendő étvágyérzetet teremt.

— Az Árvagondozó Louis Marshall tanoncotthonának tanfolyamai. Az Erdélyi Zsidó Árvagondozó cluj-i, Louis Marshall tanoncotthona a bennlakó növendékei részére már korábban rendszeresített héber és román nyelvi tanfolyamok újjászervezését határozta el és azt a város területén foglalkoztatott extern ipari és kereskedelmi tanoncokra is kiterjeszti. Az így kibővített tanfolyamokat egy-egy kiváló pedagógus fogja az esti órákban vezetni. A tanfolyam célja a héber nyelv tökéletes elsajátítása azon tanoncok részére, akik kiképzésük után Palesztinába gravitálnak és román nyelvbeli készség-tökéletesítése, hogy a növendékek tanoncisokai tanulmányaik alatt is már minél jobban megállják helyüket. A tanfolyamok egyelőre 3 hónapra vannak kontemplálva s ezek befejezése után a növendékek az Árvagondozó Központi Bizottságának és a Tanoncotthon Kuratóriumának delegáltjai előtt fognak előmenetelükről beszámolni. Ugyanakkor a legjobb eredményt tanúsító növendékek részére a bizottság jutalmakat oszt ki. Az otthon növendékei részére az eddig bevezetett reggeli tornán kívül kötelező torna tanfolyamot rendezesít a Kuratórium, hogy a tanulók egészséges testi fejlődését minél jobban biztosítsa. Ez a tanfolyamot egy kiváló tornatanár fogja vezetni, amelyen a városban élő minden zsidó tanonc részt vehet. A tanfolyamokban való részvétel természetesen teljesen díjtalan és az azokra szóló jelentkezéseket az Árvagondozó Központi Irodájára (Str. Paris 36) e hó 25-ig d. u. 3—4-ig fogad el. A tanfolyamokon a tanonckorban levő, az Árvagondozó helyi csoportja által gondozott és nyilvántartott gyermekek részvelele kötelező. Ezen tanfolyamok csak egy részét képezik annak a nagyszabású programnak, amelyet az Árvagondozó vezetősége az ifjúsági probléma megoldásával kapcsolatban kidolgozott és amelynek megvalósítására az előkészületek megtették. A Központi Bizottság megkeresést intézett az Árvagondozó helyi csoportjaihoz, hogy hasonló tanfolyamokat a vidéken is mindenütt indítsanak be!

